

KASUTUSJUHEND

Direktiiv 2005/36/EÜ

**Kõik, mida soovite teada
kutsekvalifikatsioonide
tunnustamise kohta**

Käesolev dokument on koostatud üksnes teavitamise eesmärgil. Euroopa Komisjon ega selle talitused ei vastuta selle sisu eest.

Euroopa Komisjon ei vastuta taaskasutamisest tulenevate võimalike tagajärgede eest.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2020

© Euroopa Liit, 2020

Euroopa Komisjoni dokumentide taaskasutamise põhimõtteid rakendatakse vastavalt komisjoni 12. detsembri 2011. aasta otsusele 2011/833/EL komisjoni dokumentide taaskasutamise kohta (ELT L 330, 14.12.2011, lk 39).

Kui ei ole märgitud teisiti, on käesoleva dokumendi taaskasutamine lubatud Creative Commons Attribution 4.0 Internationali (CC BY 4.0) litsentsi alusel (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). See tähendab, et taaskasutamine on lubatud, kui on viidatud allikale ja märgitud kõik muudatused.

Selliste elementide kasutamiseks või paljundamiseks, mis ei kuulu Euroopa Liidule, võib olla vaja taotleda luba otse õiguste omajalt.

Print ISBN 978-92-76-16763-1 doi:10.2873/856284 ET-01-20-133-ET-C

PDF ISBN 978-92-76-16730-3 doi:10.2873/893915 ET-01-20-133-ET-N

KASUTUSJUHEND

Direktiiv 2005/36/EÜ

**Kõik, mida soovite teada
kutsekvalifikatsioonide
tunnustamise kohta**

Käesolev dokument on koostatud üksnes teavitamise eesmärgil. Euroopa Komisjon ega selle talitused ei vastuta selle sisu eest.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
KODANIKUÕIGUSED EUROOPAS.....	4
KUIDAS JUHENDIT KASUTADA?	4
KUST LEIDA LISATEAVET?	4
I. KAS DIREKTIIV 2005/36/EÜ ON MINU SUHTES KOHALDATAV?.....	6
1. Kas soovite teises ELi riigis töötada või õppida?.....	6
2. Millisel kutsealal soovite töötada?	6
3. Millise riigi kodakondsus Teil on?.....	6
4. Kas direktiiv kehtib Teie suhtes, kui olete kolmanda riigi kodanik?	6
5. Millises riigis soovite oma kvalifikatsioonile tunnustust saada?	7
6. Millises riigis olete kutsekvalifikatsiooni omandanud?.....	7
7. Kuidas saada aru, kas olete omandanud kvalifikatsiooni liikmesriigis või kolmandas riigis?.....	8
8. Kas direktiiv on kohaldatav kaugõppes või frantsiisilepingu alusel tegutsevas õppeasutuses õppimise puhul?	8
9. Kas kutseala, millel Te soovite teises liikmesriigis tegutseda, on vastuvõtvas liikmesriigis reguleeritud?.....	9
10. Mis saab siis, kui kutseala, millel soovite tegutseda, ei ole vastuvõtvas liikmesriigis reguleeritud?.....	9
11. Kas reguleeritud kutseala, millel soovite töötada, on ikka sama, millel töötamiseks olete kvalifitseeritud?.....	9
12. Kas kutseala, millega soovite tegeleda, või vastav koolitus on Teie päritoluliikmesriigis reguleeritud?.....	10
II. MILLISED DIREKTIIVI 2005/36/EÜ SÄTTED KEHTIVAD TEIE OLUKORRA SUHTES? ...	11
13. Kas soovite tegeleda teises liikmesriigis kutsetegevusega ajutiselt või episoodiliselt või hakata seal püsivalt tegutsema?	11
14. Kas oma kvalifikatsioonile tunnustuse saamiseks on võimalik kasutada Euroopa kutsekaardi menetlust?.....	11
A. AJUTINE JA EPISOODILINE TEENUSTE OSUTAMINE	12
A.1. Üldnormid	12
15. Mida tähendab teenuste ajutine ja episoodiline osutamine?.....	12
16. Mida tähendab termin „seaduslikult asutatud“?.....	12
17. Kas peate esitama deklaratsiooni?.....	13
18. Kuidas teada, millisele pädevale asutusele tuleb deklaratsioon esitada?.....	13
19. Millist teavet tuleb deklaratsioonis anda?.....	14
20. Millist teavet ei tohiks Teilt küsida?.....	14
21. Milliste dokumentide esitamist koos deklaratsiooniga võidakse nõuda?.....	14
22. Kas vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus võib Teilt nõuda originaaldokumentide või kinnitatud ära kirjade esitamist?.....	15
23. Kas kõik dokumendid peavad olema tõlgitud ja tõlked kinnitatud?.....	15
24. Millal võite pärast deklaratsiooni esitamist tööd alustada?.....	16
A.2. Kvalifikatsiooni eelkontroll võimaliku ohu korral rahvatervisele ja ohutusele.....	16
25. Mida see praktikas tähendab?.....	16
26. Millised kutsealad hõlmavad võimalikku ohtu tervisele või ohutusele?.....	16
27. Kas liikmesriigid võivad kontrollida ühtlustatud õppega kutsealade kvalifikatsioone?.....	16
28. Kas eelkontrolli tehakse direktiivi IV lisas loetletud käsitöenduslike, äritegevuslike ja tööstuslike kutsealade puhul?	17
29. Kas kontrollid on regulaarsed?	17
30. Kas kvalifikatsiooni kontrollimise korral olete kohustatud esitama lisateavet ja dokumente?.....	17
31. Millise otsuse võib pädev asutus teha?.....	17
32. Milliseid lisanõudeid tohib pädev asutus kehtestada ja millistel juhtudel?	17
33. Millise tähtaja jooksul peab pädev asutus otsuse langetama?	18
34. Mis saab siis, kui pädev asutus ei reageeri nõutud aja jooksul?.....	18

A.3. Nõuded	18
35. Milliseid nõudeid tuleb kutsealal tegutsemisel järgida?	18
36. Milliste nõuete järgimisest olete vabastatud?.....	18
B. ASUTAMINE	19
B.1. Üldnormid	19
37. Kellele esitada tunnustamistaotlus?.....	19
38. Milliseid dokumente võib nõuda selle liikmesriigi pädev asutus, kus Te soovite töötada?	19
39. Kas Teil on võimalik esitada omal algatusel lisadokumente ja kas see on otstarbekas?.....	21
40. Kas vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus võib Teilt nõuda originaaldokumentide või kinnitatud ärakirjade esitamist?.....	21
41. Kas kõik dokumendid peavad olema tõlgitud?.....	21
42. Millise tähtaja jooksul tuleb Teie tunnustamistaotlus läbi vaadata?.....	21
43. Millised on Teie õigused, kui Teie kvalifikatsiooni tunnustatakse?	22
B.2. Ühtlustatud õppega kutsealad	22
44. Kuidas toimub Teie taotluse läbivaatamine?.....	22
45. Millised tingimused peavad olema täidetud automaatseks tunnustamiseks?.....	23
46. Kas Teie kvalifikatsioon kuulub automaatsele tunnustamisele, kui olete omandanud kvalifikatsiooni enne oma riigi ühinemist Euroopa Liiduga?.....	23
47. Millist tunnustamismenetlust kohaldatakse, kui Teie kvalifikatsioon ei kuulu automaatsele tunnustamisele?.....	24
B.3. Käsitöönduslikud, tööstuslikud ja äritegevuslikud kutsealad	25
48. Kuidas toimub Teie taotluse läbivaatamine?.....	25
49. Millised tingimused peavad olema täidetud automaatseks tunnustamiseks?	25
50. Millist menetlust kohaldatakse, kui Teie kvalifikatsioon ei kuulu automaatse tunnustamise süsteemi alla?.....	25
B.4. Üldsüsteemiga hõlmatud kutsealad	25
51. Kuidas toimub Teie taotluse läbivaatamine?.....	25
52. Millise otsuse võib pädev asutus teha?	26
53. Mis saab siis, kui sama kutseala haridusnõuded oluliselt erinevad?.....	27
54. Kas Te saate kohanemisaja ja sobivustesti vahel ise valida?.....	27
55. Kuidas valmistuda sobivustestiks või kohanemisajaks?	27
56. Kas peate kohanemisaja ise organiseerima?.....	27
57. Mida kohanemisaeg hõlmab?.....	27
58. Kas Teile makstakse kohanemisajal töötasu?	28
59. Milline on sobivustesti sisu?.....	28
60. Mitu korda aastas tuleks sobivusteste korraldada?	28
61. Kas võite sobivustesti mitu korda teha?	28
62. Millise tähtaja jooksul peaks pädev asutus tegema otsuse pärast sobivustesti tegemist või kohanemisaja läbimist?	28
III. KULUD	29
63. Kas Teilt võib nõuda vastuvõtvas liikmesriigis taotluse läbivaatamisega seotud kulude kandmist?	29
64. Kas Teilt võib nõuda tasu sobivustesti või kohanemisaja eest?.....	29
IV. KAEBUSED	30
65. Millised on Teie õigused esitada kaebus?.....	30
V. KEELENÕUDED	31
66. Kas Teilt tohib nõuda vastuvõtva liikmesriigi riigikeele oskust?.....	31
67. Kas keeleoskust võidakse kontrollida süsteemselt?.....	31
VI. HOIATUSMEHCHANISM	32
68. Mis saab, kui riigi ametiasutused on kas keelanud või piiranud Teie tegutsemise Teie päritoluriigis?	32
69. Mis juhtub, kui tuvastatakse, et olete kasutanud võltsitud diplomit?.....	32
70. Millised on Teie õigused, kui olete kutsetöötaja ja liikmesriikidele on saadetud hoiatus?	32
VII. KELLE POOLE PROBLEEMI KORRAL PÕRDUDA?	33
71. Kes saab Teid riigi tasandil aidata?	33

SISSEJUHATUS

KODANIKUÕIGUSED EUROOPAS

Eurooplaste õigus tegeleda teistes ELi riikides majandustegevusega on [Euroopa Liidu toimimise lepingus](#) sätestatud põhiõigus. Siiski võib iga riik ühtse turu eeskirju ja eelkõige proportsionaalsuse põhimõtet järgides võimaldada juurdepääsu teatavale elukutsele üksnes juhul, kui isikul on konkreetne kutsekvalifikatsioon. See takistab aga erialaspetsialistide vaba liikumist ELis, kui kvalifitseeritud spetsialistid, kes soovivad töötada samal erialal mõnes muus liikmesriigis, omavad vaid oma päritoluliikmesriigi kutsekvalifikatsiooni.

EL on kehtestanud eeskirjad tagamaks, et liikmesriigid kontrollivad edaspidi täielikult seda, kuidas kutsealad on reguleeritud, pöörates tähelepanu sellele, kas nõuded on mittediskrimineerivad, põhjendatud ülekaaluka avaliku huvi kaitsmisega ja vajalikud selle kaitse saavutamiseks (direktiiv (EL) 2018/958).

Samuti on kehtestatud eeskirjad kutsekvalifikatsioonide liikmesriikidevahelise tunnustamise lihtsustamiseks. Sel eesmärgil on vastu võetud ka kutsekvalifikatsioonide tunnustamist käsitlev [direktiiv 2005/36/EÜ](#) (edaspidi „direktiiv“), mida on muudetud direktiiviga 2013/55/EL. Kuigi see võib muuta tunnustamise lihtsamaks, ei ole praktikas seni leitud ühtset lahendust kutsekvalifikatsioonide tunnustamiseks ELis.

Direktiivi on täiendatud [tegevusjuhendiga](#). Selles selgitatakse kutsekvalifikatsioonide tunnustamise häid ja halbu tavasid liikmesriikides.

KUIDAS JUHENDIT KASUTADA?

Käesolevas juhendis selgitatakse lihtsate küsimuste ja vastuste abil, millised on Teie õigused, kui soovite taotleda oma kutsekvalifikatsiooni tunnustamist mõnes muus ELi riigis.

Kõigepealt peaksite kontrollima, kas Teie puhul kehtib direktiiv 2005/36/EÜ, juhindudes käesoleva juhendi **I peatükis** esitatud küsimustest ja vastustest.

Kui direktiiv Teie suhtes kehtib, peaksite jõudma selgusele, kas soovite tegutseda oma kutsealal teises liikmesriigis püsivalt või ajutiselt (**vt küsimus 13**). Direktiivis on nende kahe olukorra puhul sätestatud eri normid:

- kui soovite tegutseda oma kutsealal teises liikmesriigis ajutiselt, liikuge II peatüki punkti A juurde;
- kui soovite töötada teise liikmesriigi territooriumil püsivalt, liikuge II peatüki punkti B juurde.

Direktiivi normid erinevad olenevalt kutsealast. Kutsealade peamisi kategooriaid on kolm:

- kutsealad, mille puhul on ELi tasandil kehtestatud koolituse miinimumnõuded: arstid, üldõed, hambaarstid, veterinaararstid, ämmaemandad, proviisorid ja arhitektid. Käesolevas juhendis nimetatakse neid kutsealasid „ühtlustatud õppega kutsealadeks“;
- direktiivi 2005/36/EÜ IV lisa osutatud käsitöönduslikud, tööstuslikud ja äritegevuslikud kutsealad;
- kõik muud kutsealad, millele viidatakse käesolevas juhendis kui „üldsüsteemi alla kuuluvatele kutsealadele“.

Seega peaksite kontrollima, millised reeglid kehtivad selle kutseala kohta, millel tegutsemiseks Teil on kvalifikatsioon ja millel Te soovite teises ELi riigis töötada. Eri eeskirju on selgitatud **II peatükis**.

Teavet selliste praktiliste küsimuste kohta nagu kulud, kaebevõimalused, keeleoskus ja asutused, kelle poole probleemide korral pöörduda, leiate vastavalt **III, IV, V ja VII peatükist**.

KUST LEIDA LISATEAVET?

1) Direktiivi 2005/36/EÜ kohta leiate lisateavet (inglise, prantsuse ja saksa keeles) [komisjoni veebisaidilt](#).

2) Liikmesriikidel on kohustus järgida direktiivi 2005/36/EÜ ja nad peavad selle oma riigi õigusse üle võtma. Käesolevast juhendist ei leia siiski teavet iga riigi konkreetsete õigusnormide kohta, mis vastavad nimetatud direktiivi sätetele. Asjakohast teavet tunnustamismenetluse ja igas riigis kehtivate normide kohta (nõutavad dokumendid, kas kutseala on reguleeritud või mitte, reguleerituse tase jne) saate [riiklikest tugikeskustest](#). Tugikeskuste eesmärk on Teid aidata oma kvalifikatsioonile tunnustuse saamisel ning nad saavad anda Teile teavet siseriiklike õigusaktide kohta, millega reguleeritakse kutsealasid ja neil tegutsemist, ning sotsiaalõigusnormide ja eetikareeglite kohta.

- 3) Seoses vajalike formaalsustega vastuvõtvast liikmesriigis võite pöörduda ka direktiiviga 2006/123/EÜ (teenuste kohta siseturul) asutatud [ühtsete kontaktpunktide](#) poole. Kontaktpunktid annavad järgmist teavet:
- vastuvõtvast liikmesriigis reguleeritud kutsealade loetelu, sealhulgas pädevate asutuste ja tugikeskuste kontaktandmed, reguleeritud hariduse ja koolituse ning eraldi ülesehitusega koolituse loetelu (vt küsimus 12), teave kvalifikatsiooni- ja keelenõuete, tunnustamismenetluste ja ajutiste teenuste osutamise kohta riigis, sealhulgas teave tasude ja esitatavate dokumentide kohta;
 - teave selle kohta, kuidas saada Euroopa kutsekaart (vt küsimus 14);
 - selliste kutsealade loetelu, mis võivad mõjutada rahvatervist ja ohutust ning mille korral kontrollitakse kvalifikatsiooni enne ajutiste teenuste osutamist (vt küsimus 25);
 - üksikasjad selle kohta, kuidas kutsekvalifikatsiooni tunnustamist käsitleva otsuse peale kaebust esitada.
- 4) Samuti sisaldab [reguleeritud kutsealade andmebaas](#) teavet kutsealade kohta, mis on asjaomases riigis reguleeritud.

I. KAS DIREKTIIV 2005/36/EÜ ON MINU SUHTES KOHALDATAV?

Alljärgnevate küsimuste eesmärk on aidata Teil välja selgitada, kas direktiiv on Teie suhtes kohaldatav. Nimetatud normid on kohaldatavad vaid teatavate tingimuste täitmise korral.

1. Kas soovite teises ELi riigis töötada või õppida?

Direktiiv 2005/36/EÜ hõlmab üksnes spetsialiste, kes on täielikult kvalifitseeritud tegutsema kutsealal ühes liikmesriigis (st kes on saanud selles riigis kutsealal tegutsemiseks vajaliku väljaõppe, mis hõlmab mõne kutseala puhul nii teoreetilist kui ka praktilist väljaõpet) ning soovivad teises liikmesriigis samal kutsealal töötada või sama kutsetegevusega tegeleda.

Direktiivi ei kohaldata isikute suhtes, kes soovivad teises liikmesriigis õppida või kes on alustanud õpinguid ühes riigis ja soovivad neid teises riigis jätkata. Viimased peaksid pöörduma [riiklike akadeemilise tunnustamise infokeskuste](#) poole, et saada teavet diplomite või kursuste tunnustamise kohta.

2. Millisel kutsealal soovite töötada?

Direktiivi 2005/36/EÜ kohaldatakse kõigi kutsealade suhtes, millele juurdepääsuks on riikide õigusnormide kohaselt vaja konkreetseid kutse kvalifikatsioone. Erandina ei kohaldata direktiivi kohaseid tunnustamismenetlusi selliste kutsealade suhtes, mille kohta on konkreetsetes ELi õigusaktides kehtestatud tunnustamise erikord. Mittetäieliku loetelu direktiivi ja muude konkreetsete ELi õigusaktidega hõlmatud kutsealadest leiab [andmebaasist](#).

Lisateabe saamiseks asjaomase reguleeritud kutseala kohta pöörduge vastuvõtva riigi [kontaktpunkti](#).

Eridirektiivid on näiteks:

- direktiiv 2016/97/EL kindlustusvahendajate kohta;

- direktiivid 77/249/EMÜ ja 98/5/EÜ advokaatide kohta, kes soovivad töötada teises liikmesriigis oma päritoluriigi kutsenimetuse all.

Ka transpordi- ja merendussektoris on vastu võetud mitu eridirektiivi.

3. Millise riigi kodakondsus Teil on?

Direktiivi 2005/36/EÜ kohaldatakse ELi kodanike ning Islandi, Norra ja Liechtensteini kodanike suhtes.

Rahvusvahelise [ELi ja Šveitsi lepingu](#) alusel kohaldatakse seda ka Šveitsi kodanike suhtes. Kuigi põhilised tunnustamise reeglid on sarnased ELi riikides kohaldatavatega, esineb ka erinevusi. ELi ja Šveitsi lepingu kohaselt on näiteks teenuste osutamise vabadus piiratud 90 päevaga kalendriaastas ning direktiivi 2005/36/EÜ kohaldatakse mõne kohandusega ja ilma muudatusteta, mis on kehtestatud direktiiviga 2013/55/EL. Kahtluse korral võtke ühendust [Šveitsi tugikeskusega](#).

Direktiivi 2005/36/EÜ kohaldatakse ka isikute suhtes, kellel on tunnustamistaotluse esitamise hetkel ühe eelnimetatud riigi kodakondsus, olenemata sellest, kas nad on varem olnud kolmanda riigi kodanikud. Direktiivi kohaldatakse ka topeltkodakondsusega isikute suhtes, kui üks isiku kodakondsustest on kolmanda riigi kodakondsus. Näiteks võidakse direktiivi kohaldada Argentiina kodaniku suhtes, kellel on ka Itaalia kodakondsus.

4. Kas direktiiv kehtib Teie suhtes, kui olete kolmanda riigi kodanik?

Üldjuhul ei kohaldata direktiivi kolmanda riigi kodanike suhtes (st isikute suhtes, kes pole küsimuses 3 mainitud riikide kodanikud). Teatavad direktiivi kohased diplomite tunnustamise eeskirjad võivad aga Teie suhtes kehtida, kui Teil on konkreetsete direktiivide kohaselt õigus vastuvõtva liikmesriigi kodanikega võrdsele kohtlemisele:

Te olete ELis isikute vaba liikumise õigust kasutava Euroopa Liidu kodaniku [pereliige](#)¹.

⁽¹⁾ Direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil (ELT L 158, 30.4.2004), artikli 24 lõige 1.

Näide. Ameerika Ühendriikide arst, kellel on Prantsusmaa ülikooli diplom, on abielus Prantsusmaa kodanikuga. Paar elab Prantsusmaal ja otsustab kolida Saksamaale. Sel juhul tuleb Prantsusmaa ülikooli arstidiplomit vastavalt direktiivi 2005/36/EÜ normidele Saksamaal tunnustada.

- Teil on pikaajalise elaniku staatus²;
- olete saanud liikmesriigis töötamiseks ühtse loa³;
- olete ELi sinise kaardi omanik⁴. Võrdse kohtlemise põhimõtet kohaldatakse üksnes töötaja tegevuse suhtes;
- olete hooajatöötaja⁵.

Teil on liikmesriigis pagulasseisund⁶. Pagulasi tuleks kohelda selle liikmesriigi kodanikena, kus neile on pagulasseisund antud. Kui pagulasel on teises liikmesriigis antud kutsekvalifikatsioon, peaks pagulasstaatuse andnud liikmesriik seda kutsekvalifikatsiooni direktiivi 2005/36/EÜ kohaselt tunnustama.

Näide. Iraagi kodanik, kellele on Madalmaades väljaantud farmatseudidiplom ning kes on saanud Belgias pagulasseisundi, peaks saama Belgias oma diplomile tunnustuse vastavalt direktiivile 2005/36/EÜ. Kui ta otsustab aga kolida Saksamaale, siis direktiivi 2005/36/EÜ normid tema suhtes ei kehti, kuni ta pole saanud Saksamaal pagulasseisundit.

Ühendkuningriigi, Iirimaa ja Taani puhul kohaldatakse kolmanda riigi kodanike võrdse kohtlemise põhimõtet üksnes ELis vaba liikumise õigust kasutavate ELi kodanike pereliikmete suhtes (direktiiv 2004/38/EÜ).

5. Millises riigis soovite oma kvalifikatsioonile tunnustust saada?

Direktiivi 2005/36/EÜ kohaldatakse küsimuses 3 nimetatud riikides.

Seda kohaldatakse isikute suhtes, kes soovivad tegeleda kutsetegevusega teises liikmesriigis, kus see kutseala on reguleeritud kohustuslike kvalifikatsiooninõuetega. See tähendab, et riik, milles soovite oma kutsetegevusega tegeleda, ei ole riik, kus olete omandanud kvalifikatsiooni. Siinkohal on tingimus „piiriülesus“. Seepärast ei kohaldata direktiivi olukorras, mis puudutab üksnes ühte riiki.

Näide. Direktiiv kehtib Itaalia kodakondsusega inseneri suhtes, kes on saanud täieliku väljaõppe Itaalias ning soovib pidada inseneriametit Hispaanias, samuti Prantsuse kodakondsusega füsioterapeudi suhtes, kes on Belgias täielikult kvalifitseeritud ning soovib töötada füsioterapeudina Prantsusmaal. Samas ei kehti direktiiv Belgia kodakondsusega arsti suhtes, kes on saanud oma kvalifikatsiooni Belgia Valloonia piirkonnas ja soovib töötada Belgia Flandria piirkonnas, ega Ungari kodakondsusega arsti suhtes, kes on saanud oma kvalifikatsiooni Prantsusmaal ja soovib töötada Prantsusmaal.

Te peate oma kvalifikatsioonile tunnustuse saama üksnes juhul, kui kavatsete oma teenuste osutamiseks füüsiliselt riigipiiri ületada. Kui saite teisest liikmesriigist tööd näiteks elektrooniliselt (nt röntgenpildi analüüs) ja Te ei lähe füüsiliselt sellesse teise riiki, ei ole Teil vaja oma kvalifikatsioonile tunnustust taotleda (vt ka küsimus 14). Sellisel juhul võivad kohaldatavad olla [direktiiv 2000/31/EÜ e-kaubanduse kohta](#), [teenuste direktiiv 2006/123/EÜ](#) või sektoripõhised direktiivid.

6. Millises riigis olete kutsekvalifikatsiooni omandanud?

Direktiiv 2005/36/EÜ on Teie suhtes kohaldatav juhul, kui olete omandanud kutsekvalifikatsiooni ühes küsimuses 3 nimetatud riikidest.

Kui olete omandanud kutsekvalifikatsiooni mujal, on direktiivi 2005/36/EÜ kohane tunnustamismenetlus kohaldatav üksnes juhul, kui olete

⁽²⁾ Direktiiv 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta (ELT L 16, 23.1.2004) (muudetud direktiiviga 2011/51/EL), artikli 11 lõike 1 punkt c ja artikli 21 lõige 1.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/98/EL kolmandate riikide kodanikele liikmesriigis elamist ja töötamist võimaldava ühtse loa taotlemise ühtse menetluse ning liikmesriigis seaduslikult elavate kolmandatest riikidest pärit töötajate ühiste õiguste kohta (ühtse loa direktiiv), artikli 12 lõige 1.

⁽⁴⁾ Nõukogu 25. mai 2009. aasta direktiiv 2009/50/EÜ kolmandate riikide kodanike kõrget kvalifikatsiooni nõudva töö eesmärgil riiki sisenemise ja seal elamise tingimuste kohta (ELT L 155, 18.6.2009), artikli 14 lõike 1 punkt d ja artikli 14 lõige 4.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/36/EL kolmandate riikide kodanike hooajatöötajatena riiki sisenemise ja seal viibimise tingimuste kohta, artikli 23 lõike 1 punkt h.

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule (ELT L 337, 20.12.2011), artikkel 28.

töötanud vähemalt kolm aastat liikmesriigis, kus Teie kvalifikatsiooni riigi õigusnormide alusel tunnustati, ja taotlete seejärel tunnustamist teises liikmesriigis.

Näide. Teil on Prantsuse kodakondsus ning olete omandanud ämmaemanda kutsekvalifikatsiooni Kanadas. Esmakordne tunnustamine ELi riigis (näiteks Prantsusmaal) ei kuulu direktiivi 2005/36/EÜ kohase tunnustamismenetluse kohaldamisalasse, vaid toimub kõnealuse riigi õiguse alusel. Kui aga olete töötanud pärast oma kvalifikatsiooni tunnustamist kolm aastat Prantsusmaal ja otsustate seejärel kolida Belgiasse, kohaldatakse direktiivi 2005/36/EÜ kohast tunnustamismenetlust (üldsüsteem).

7. Kuidas saada aru, kas olete omandanud kvalifikatsiooni liikmesriigis või kolmandas riigis⁷⁾?

Olete omandanud kvalifikatsiooni liikmesriigis juhul, kui kvalifikatsiooni on andnud liikmesriigi pädev asutus ja kui läbisite koolituse valdavalt ELis. Vastuvõtval liikmesriigil, kellelt taotletakse selle kvalifikatsiooni tunnustamist oma territooriumil, on teatav kaalutusõigus selles, kuidas „valdavalt ELis läbitud koolituse“ mõistet diskrimineerimiskeelu ja proportsionaalsuse põhimõttele tuginedes hinnata. Hindamisel võib see liikmesriik arvesse võtta nii ELi riigis kogu õppeperioodil läbitud koolituse kestust kui ka seda, milliseid aineid ELi riigis õpetati ja millised eksamid sooritati ning milline on nende asjakohasus kutseala seisukohast vastuvõtvas liikmesriigis. Kui vastuvõttev liikmesriik ei käsita kvalifikatsiooni ELi kvalifikatsioonina, peaks ta seda taotlejatele põhjendama.

Näide. Kui olete läbinud viieaastase inseneriõppe, millest kolm aastat õppisite Ukrainas ja kaks aastat Taanis ning kui kvalifikatsiooni on andnud Taani pädev asutus, ei tähenda see tingimata, et kui taotlete Prantsusmaal oma kvalifikatsiooni tunnustamist, koheldakse seda ELi kvalifikatsioonina. Prantsusmaa hindab, kas ta saab käsitada Teie kvalifikatsiooni ELi kvalifikatsioonina, võttes arvesse nii õppeperioodide kestust kui ka õppe eri osade olemust ja sisu; kui jah, kohaldatakse direktiivi, kui ei, kohaldatakse Prantsusmaa riiklikku tunnustamismenetlust. Kui aga olete neli aastat õppinud Taanis ja ühe aasta Ukrainas, aga diplomi andis välja Ukraina pädev asutus, on Teil kolmanda riigi diplom (vt ka küsimus 6).

See reegel ei kehti siiski tervishoiuga seotud kutsealade puhul, mille koolituse miinimumnõuded on ELi tasandil ühtlustatud (arstid, üldõed, hambaarstid, veterinaararstid, ämmaemandid ja proviisorid), ega arhitektide puhul, kelle kvalifikatsioon vastab ühtsetele koolitusnõuetele (vt küsimus 45).

Nende kutsealade puhul piisab sellest, et diplom on liikmesriigis välja antud riiklik diplom, sõltumata kolmandas riigis toimunud õpingute pikkusest ja sisust; diplomi väljaandmisel peab liikmesriik tagama, et koolitus vastab direktiivis sätestatud miinimumnõuetele.

Tuleb märkida, et direktiiv hõlmab teistes liikmesriikides omandatud kutsekvalifikatsioonide tunnustamist liikmesriikide poolt. See ei hõlma aga varem muudes liikmesriikides vastu võetud tunnustamisotsuste tunnustamist liikmesriikide poolt.

Seega, kui Teil on Teie päritoluliikmesriigis väljastatud kutsekvalifikatsioon, mida on vastavalt direktiivile tunnustatud muus liikmesriigis, ei või Te kasutada seda otsust, et saada oma päritoluliikmesriigis õigusi, mis erinevad selles liikmesriigis saadud kutsekvalifikatsiooniga antud õigustest, välja arvatud juhul, kui Te tõendate, et olete omandanud vastuvõtvas liikmesriigis täiendava kutsekvalifikatsiooni.

8. Kas direktiiv on kohaldatav kaugõppes või frantsiisilepingu alusel tegutsevas õppeasutuses õppimise puhul?

Direktiivis 2005/36/EÜ ei ole kehtestatud nõuet, et õpe peab olema täies mahus või osaliselt läbitud liikmesriigis, kus kvalifikatsioon anti. Seega on lubatud kaugõpe või õpe frantsiisilepingu alusel tegutsevas õppeasutuses. Frantsiisilepingu alusel tegutsev õppeasutus on asutus, kes on sõlminud frantsiisilepingu teises liikmesriigis asuva õppeasutusega. Selle lepingu kohaselt toimub õpe frantsiisivõtja juures, kuid õppetulemused kinnitab teises liikmesriigis asuv õppeasutus, kes annab ka kvalifikatsiooni. Järelikult on tegemist teises liikmesriigis antud kvalifikatsiooniga.

Et sellist kvalifikatsiooni oleks võimalik vastuvõtvas liikmesriigis direktiivi kohaselt tunnustada, peavad olema täidetud mitu tingimust. Diplomi väljaandnud õppeasutus peab olema frantsiisilepingu alusel tegutsevas õppeasutuses toimunud õpet ametlikult kinnitanud. Frantsiisikoolituse alusel väljaantav diplom peab ühtlasi olema

(7) Muud kui küsimuses 3 mainitud riigid.

sama, mis sel juhul väljaantav diplom, kui kogu koolitus läbitakse liikmesriigis, kus asub diplomit väljaandev õppeasutus. Lisaks peab frantsiiskoolituse alusel väljaantav diplom andma samad õigused kutsetegevusega tegelemiseks liikmesriigis, kus asub diplomi väljaandnud õppeasutus. Vastuvõttev liikmesriik võib nende tingimuste täitmist kontrollida.

Näide. Itaalia ülikool on sõlminud frantsiisilepingud Kreeka õppeasutustega. Kreeka kodanik, kes läbib Kreekas inseneri kutseõppe sellises frantsiisilepingu alusel tegutsevas õppeasutuses, saab õppeaja lõpus ja eksamite õnnestudes Itaalia ülikooli inseneridiplomi. Järelikult on tegemist teises liikmesriigis antud kvalifikatsiooniga.

9. Kas kutseala, mille Te soovite teises liikmesriigis tegutseda, on vastuvõtvast liikmesriigis reguleeritud?

Direktiivi 2005/36/EÜ kohaldatakse üksnes vastuvõtvast liikmesriigis reguleeritud kutsealade suhtes, st kutsealade suhtes, millele juurdepääsu või millel tegutsemise eeltingimus on seaduse või haldussätte alusel teatava kutsekvalifikatsiooni olemasolu. Seega kohaldatakse direktiivi 2005/36/EÜ Teie suhtes vaid juhul, kui kutseala, millel soovite vastuvõtvast liikmesriigis tegutseda, on selles liikmesriigis reguleeritud.

Näide. Prantsusmaal on seadusega ette nähtud, et juuksurina võivad töötada vaid isikud, kes on omandanud kindla kutsekeskhariduse. Seega on juuksuri kutseala Prantsusmaal reguleeritud ja kui Teil on soov töötada Prantsusmaal juuksurina, on direktiiv 2005/36/EÜ Teie suhtes kohaldatav.

Teavet selle kohta, kas teatav kutseala on vastuvõtvast liikmesriigis reguleeritud, saab vastuvõtva liikmesriigi [tugikeskusest](#).

Kättesaadav on ka [reguleeritud kutsealade loetelu](#).

Arsti, üldõe, ämmaemanda, proviisori, veterinaararsti ja hambaarsti kutsealade kohta kehtestati direktiiviga 2005/36/EÜ ühtsed koolituse miini-

mumnõuded ning need kutsealad on reguleeritud kõigis liikmesriikides.

10. Mis saab siis, kui kutseala, mille soovite tegutseda, ei ole vastuvõtvast liikmesriigis reguleeritud?

Võite oma kutsealal tegutseda samadel tingimustel selle riigi kodanikega (vt küsimus 43) ning teil pole vaja taotleda oma kutsekvalifikatsiooni tunnustamist vastavalt direktiivile 2005/36/EÜ. Teie kvalifikatsioonile omistatav väärtus sõltub tööturu olukorrast, mitte õigusnormidest.

Siiski võib juhtuda, et vastuvõtvast liikmesriigis ei ole Teie kutseala küll otseselt reguleeritud, kuid Teie päritoluriigis sellele iseloomulikud ülesanded kuuluvad vastuvõtvast liikmesriigis mõne muu kutseala nimetuse alla. Nende ülesannetega tegelemiseks peate sel juhul taotlema oma kvalifikatsiooni tunnustamist. Teie võidakse anda osaline juurdepääs ning Teie tunnustamisaotluse hindamisel peaksid pädevad asutused Teid sellest võimalusest teavitama (vt küsimus 50).

Näide. Olete matemaatikaõpetaja Prantsusmaal ja soovite töötada Saksamaal. Saksamaal peavad õpetajad õpetama aga kahte ainet; sel juhul peaksid Saksamaa pädevad asutused hindama võimalust anda Teile osaline juurdepääs kutsealale, st vaid matemaatika õpetamisele.

11. Kas reguleeritud kutseala, mille soovite töötada, on ikka sama, millel töötamiseks olete kvalifitseeritud?

Direktiivi 2005/36/EÜ kohaldatakse vaid juhul, kui kutseala, millel soovite vastuvõtvast liikmesriigis töötada, on seesama, millel töötamiseks olete päritoluliikmesriigis kvalifitseeritud.

Näide. Direktiiv 2005/36/EÜ ei kehti, kui olete Hispaanias omandanud kinnisvaramaakleri kvalifikatsiooni ning soovite töötada Prantsusmaal advokaadina.

Üksnes ametinimetus pole määrav kriteerium hindamisel, kas tegemist on võrdväärse kutsealaga. Oluline on kutsetegevuse võrreldavus.

12. Kas kutseala, millega soovite tegeleda, või vastav koolitus on Teie päritoluliikmesriigis reguleeritud?

See küsimus ei kehti arsti, üldõe, hambaarsti, veterinaararsti, ämmaemanda ja proviisori kutseala kohta, sest need on kõigis liikmesriikides reguleeritud. Samamoodi ei kehti küsimus direktiivi 2005/36/EÜ IV lisas loetletud käsitöenduslike, tööstuslike ja äritegevuslike kutsealade kohta, kuna neid tunnustatakse automaatselt asutamiskorra raames (vt küsimus 49), ega ka arhitektide kohta, keda tunnustatakse samuti automaatselt asutamiskorra raames (vt küsimus 45).

Kui kutseala, millel tegutsemiseks Te olete kvalifitseeritud või millel tegutsete, ega vastavat koolitust ei reguleerita liikmesriigis, kus olete saanud kvalifikatsiooni, võib vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus Teilt nõuda, et oleksite vähemalt ühe

aasta täistööajaga tegutsenud asjaomasel kutsealal liikmesriigis, kus see kutseala ei ole reguleeritud (reguleeritud kutseala määratluse kohta vt küsimus 9). Kui olete oma kutsealal tegutsenud osalise tööajaga, peab Teie töökogemuse kestus olema võrdväärne nõutava täistööajaga töökogemuse kestusega.

Koolitus on reguleeritud, kui selle tase ja sisu on selle toimumise liikmesriigis seaduste või eeskirjadega kindlaks määratud ja kontrollitud. Reguleeritud kutseala määratlust vt küsimusest 9.

Et saada teada, kas teatav kutseala või vastav koolitus on reguleeritud, pöörduge oma päritoluliikmesriigi [tugikeskuse](#) poole.

Samuti võite vaadata [reguleeritud kutsealade loetelu](#).

II. MILLISED DIREKTIIVI 2005/36/EÜ SÄTTED KEHTIVAD TEIE OLUKORRA SUHTES?

13. Kas soovite tegeleda teises liikmesriigis kutsetegevusega ajutiselt või episoodiliselt või hakata seal püsivalt tegutsema?

Kohaldatavad õigusnormid sõltuvad sellest, kas soovite teises liikmesriigis püsivalt tegutsema hakata või soovite muus riigis kui oma asutamisliikmesriik üksnes ajutiselt töötada ja teenuseid osutada.

Püsivalt tegutsemine tähendab seda, et kolite liikmesriiki selles püsivalt ja pikaajaliselt viibimiseks.

Näide. Kui olete Belgias kvalifitseeritud logopeed, kes lahkub Belgiast ja avab alaliselt konsultatsioonikabineti Prantsusmaal, asute püsivalt tegutsema Prantsusmaal. Kui olete Slovakkia insener, kes töötab Tšehhis asuvas ettevõttes tähtajatu töölepingu alusel, tegutsete püsivalt Tšehhi Vabariigis.

Nimetatud juhtudel kehtivad Teie suhtes direktiivi 2005/36/EÜ normid tegevuse alustamise kohta.

Kui Te aga olete juba mõnes liikmesriigis seaduslikult asutatud direktiivi 2005/36/EÜ tähenduses (vt küsimus 15) ja soovite töötada oma kutsealal ajutiselt või episoodiliselt teises liikmesriigis, käsitletakse seda kui teenuse osutamist selles liikmesriigis ning Teie suhtes kehtivad direktiivi 2005/36/EÜ teenuse osutamist käsitlevad normid. Teenuse ajutisuse üle otsustatakse igal üksikjuhul eraldi.

Näide. Hispaania veterinaararst, kes on töötanud kolm kuud asendustöötajana Portugali veterinaarpraksises, osutab Portugalis teenust. Eesti arst, kes käib kolm päeva kuus Soomes patsiente ravimas, osutab Soomes teenust. Teenust osutab ka Hispaania elukutseline sukelduja, kes teeb neli kuud tööd naftaplatvormil Norras.

14. Kas oma kvalifikatsioonile tunnustuse saamiseks on võimalik kasutada Euroopa kutsekaardi menetlust?

Euroopa kutsekaart on elektrooniline menetlus kutsekvalifikatsiooni tunnustamiseks või deklaratsiooni esitamiseks, et osutada teenuseid ajutiselt muus ELi riigis, kus Teie kutseala on reguleeritud. Euroopa kutsekaart pole füüsiline kaart, vaid veebipõhine tunnustamismenetlus, mida on võimalik kasutada teatavate kutsealade puhul.

Praegu saate Euroopa kutsekaarti kasutada üksnes juhul, kui olete:

- üldõde,
- proviisor,
- füsioterapeut,
- mägigiid või
- kinnisvaramaakler.

Võite valida, kas taotleda Euroopa kutsekaart või kasutada direktiivis 2005/36/EÜ sätestatud traditsioonilisi menetlusi. Kui järgite Euroopa kutsekaardi menetlust, saate alla laadida Euroopa kutsekaardi tunnustuse, mis tõendab otsust Teie kvalifikatsiooni tunnustamise kohta või eeldeklaratsiooni esitamist teenuste ajutise osutamise kohta.

Et saada lisateavet Euroopa kutsekaardi toimimise, selle eeliste, dokumendinõuete ja võimalike tasude kohta, vaadake [Euroopa kutsekaardile pühendatud jaotist](#) veebisaidil **Teie Euroopa**.

Euroopa kutsekaardi taotluse koostamiseks vaadake dokumenti „[Euroopa kutsekaart – kasutusjuhend spetsialistidele](#)“.

Euroopa kutsekaardi taotlemiseks kasutage [veebipõhist vahendit](#).

Euroopa kutsekaardi kehtivust saate igal ajal kontrollida, kasutades [Euroopa kutsekaardi kehtivuse kontrolli](#) vahendit.

Pange tähele, et Euroopa kutsekaardi menetlus pole kohaldatav Šveitsis.

A. AJUTINE JA EPISOODILINE TEENUSTE OSUTAMINE

Kui Teil on soov teises liikmesriigis ajutiselt töötada, kehtivad Teie suhtes teatavate tingimuste täitmise korral leebemad eeskirjad kui siis, kui sooviksite hakata selles riigis püsivalt tegutsema. Enamikul juhtudel ei nõuta Teilt oma kvalifikatsiooni tõendamist ning võite tegevust alustada kohe. Vastuvõtva liikmesriigi asutus võib aga paluda Teil teatavat teavet esitada.

Järgmiste küsimuste eesmärk on anda teavet selle kohta, milliseid formaalsusi Teil võidakse paluda täita, ning selgitada, millised on Teie õigused juhul, kui Teie kvalifikatsiooni kontrollitakse.

A.1. Üldnormid

15. Mida tähendab teenuste ajutine ja episoodiline osutamine?

Kui olete seaduslikult asutatud ühes küsimuses 3 mainitud riikidest ja kavatsete füüsiliselt teenuseid osutada vastuvõtva liikmesriigi territooriumil ajutiselt ja episoodiliselt, hindavad riigi ametiasutused teenuste osutamise ajutisust ja episoodilisust igal üksikjuhul eraldi, võttes eelkõige arvesse selle kestust, sagedust, regulaarsust ja pidevust⁹.

Ametiasutused ei tohi kehtestada kõigi või teatavate teenuseosutajate liikide suhtes kestuse või sageduse standardpiinormi, mille ületamisel ei saa teenuse või teatavat liiki teenuse osutamist muus liikmesriigis käsitada teenuste osutamise-na liidu õiguse tähenduses.

Liidu õiguse kohaseid teenuseid võib osutada pikema ajavahemiku jooksul, isegi mitme aasta jooksul, kui neid osutatakse näiteks seoses suure hoone ehitamisega. Seega võib teenuseosutaja seada vastuvõtvas liikmesriigis sisse asjaomaste teenuste osutamiseks vajaliku taristu, näiteks kontori, büroo ja nõupidamisruumid.

Teenuste osutamise ajutisuse ja episoodilisuse hindamisel võivad asutused võtta arvesse tegevuse liiki, näiteks hooajalist tegevust. Isegi lühemad tööperioodid muus liikmesriigis ei tähenda seega tingimata, et kohaldata tuleb teenuste vaba osutamise norme. Näiteks liikmesriigist A pärit suusainstruktor osutab oma teenuseid iga aasta suusahooajal novembrist märtsini liikmesriigis B. Võib väita, et ta on tegelikult suusainstruktorina asutatud liikmesriigis B, kuna väljaspool

hooaega ta liikmesriigis A suusainstruktorina ei töötaks. Aasta jooksul toimuks tema põhitegevus suusainstruktorina seega liikmesriigis B.

Hooajalise tegevuse puhul võivad liikmesriigid kontrollida nende territooriumil osutatavate teenuste ajutisust ja episoodilisust. Vastuvõtval liikmesriigil on võimalik nõuda kord aastas teavet oma territooriumil tegelikult osutatud teenuste kohta, kui teenuseosutaja ei ole sellist teavet juba vabatahtlikult esitanud.

Kui liikmesriigi asutused ei suuda tõendada, et isik on tegelikult selle liikmesriigi territooriumil asutatud, peavad nad kohaldama teenuste ajutise ja episoodilise osutamise norme. See ei takista neid seda küsimust hiljem uuesti uurimast.

Kui Te osutate vastuvõtvas liikmesriigis teenust ilma oma päritoluliikmesriigist lahkumata, võib olla kohaldatav direktiiv 2000/31/EÜ e-kaubanduse kohta või teenuste direktiiv 2006/123/EÜ, aga mitte direktiiv 2005/36/EÜ kutse kvalifikatsioonide tunnustamise kohta.

16. Mida tähendab termin „seaduslikult asutatud“?

Teenuste ajutiseks ja episoodiliseks osutamiseks peate olema seaduslikult asutatud ühes küsimuses 3 mainitud riikidest.

Erinormid kehtivad Šveitsi puhul, kus teenuse osutamise õigus on piiratud 90 tööpäevaga kalendriaastas.

Kui riigis, milles olete asutatud, ei ole Teie kutseala ega vastav koolitus reguleeritud (vt küsimused 9–12), võib vastuvõttev riik nõuda, et oleksite oma asutamisriigis asjaomasel kutsealal vähemalt ühe aasta tegutsenud.

Nimetatud nõue ei kehti aga arhitektide, üldarstide, perearstide ja eriarstide, üldõdede, hambaarstide, veterinaararstide, ämmaemandate või proviisorite suhtes, kes kuuluvad automaatse tunnustamise süsteemi alla (vt küsimus 45), ega isikute suhtes, kes tegutsevad direktiivi 2005/36/EÜ IV lisas nimetatud käsitööstuslikul, tööstuslikul või äritegevuslikul kutsealal ning kelle puhul on täidetud tingimused, mille alusel saab asutamiskorra raames rakendada automaatset tunnustamist (vt küsimus 49).

⁽⁹⁾ Euroopa Liidu Kohtu asjaomane kohtupraktika: kohtuotsus, 30. november 1995, Gebhard, C-55/94, EU:C:1995:411; kohtuotsus, 11. detsember 2003, Schnitzer, C-215/01, EU:C:2003:662; kohtuotsus, 18. november 2010, komisjon vs. Portugal, C-458/08, EU:C:2010:692.

Olete seaduslikult asutatud, kui täidate liikmesriigis kõiki kutsealal tegutsemise tingimusi (vt küsimus 43) ja kui Teie suhtes ei kehti ühtegi, ka mitte ajutist, asjaomasel kutsealal tegutsemise keeldu. Te võite olla seaduslikult asutatud töötajana või füüsilisest isikust ettevõtjana. Te ei pea teenuse osutamise plaanimise ajal tingimata asjaomasel kutsealal tegutsema.

Näide. Olete Prantsuse arhitekt, kes on vastavas kutseregistris registreeritud; olete seaduslikult asutatud Prantsusmaal, isegi kui Te ei tööta veel selles riigis arhitektina; kui Te aga ei ole veel kutseregistris registreeritud, ei loeta Teid seaduslikult asutatuks.

Näide. Töötate Belgias loomakliinikus veterinaararstina. Olete seaduslikult asutatud Belgias.

17. Kas peate esitama deklaratsiooni?

See sõltub liikmesriigi õigusnormidest.

Kui osutate esimest korda teenust teise liikmesriigi territooriumil, võib see liikmesriik nõuda Teilt deklaratsiooni esitamist. Tegemist ei ole loataotlusega kutsealal tegutsemiseks. Direktiiv ei kohusta liikmesriike nimetatud deklaratsiooni nõudma, tegemist on vabatahtliku valikuga, mida liikmesriigid võivad kohaldada üksnes direktiivi ja Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) kohaldamisala piires. Kui liikmesriik otsustab sellist deklaratsiooni nõuda, võidakse Teil paluda esitada see kord aastas koos teabega oluliste muutuste kohta Teie olukorras, kui Te kavatsete selle liikmesriigi territooriumil asjaomasel aastal teenuseid osutada. Deklaratsioon peaks olema esitatud kirjalikult mis tahes kanali kaudu (lihtkirjana, tähtitud kirjana, faksi, e-posti vms teel) ning adresseeritud vastuvõtva riigi pädevale asutusele.

Kui Teie soovitud kutseala võib mõjutada rahvatervist või ohutust, võib vastuvõtva liikmesriigi asutus Teie kvalifikatsiooni kontrollida, enne kui tegutsema hakkate. Lisateavet leiate punktist A.2. Kui Teil on õigus kasutada **Euroopa kutsekaardi** menetlust (vt küsimus 14), võite eeldeklaratsiooni esitamise asemel taotleda teenuste ajutiseks või episoodiliseks osutamiseks Euroopa kutsekaarti. Väljastatud Euroopa kutsekaarti säilitatakse süsteemis 18 kuud ja seda saab uuendada 18 kuu pikkuste ajavahemike kaupa.

Euroopa kutsekaardi taotlemisel esitatakse taotlus otse määratud asutustele, kasutades veebipõhist vahendit (vt küsimus 14).

Deklaratsiooni võib esitada igal ajal, enne kui esimest korda teenust osutate. Vastuvõttev liikmesriik ei tohi nõuda, et esitaksite nimetatud deklaratsiooni kindla arvu kuid või päevi enne teenuse osutamise algust. Siiski tuleb meeles pidada, et olenevalt Teie kutsealast võib deklaratsiooni läbi vaatamine kesta kuni viis kuud (vt küsimused 24 ja 33). Võite esitada deklaratsiooni ka juhul, kui Te ei tea veel, millal täpselt hakkate teenust teises liikmesriigis osutama. Igal juhul on Teie enda otsustada, millal on enne esmakordset teenuse osutamist kõige sobivam aeg deklaratsioon esitada.

Näide. Olete Poola mägigiid ja soovite järgmisel suvehooajal esimest korda kaks või kolm nädalat Austrias töötada, teadmata veel täpselt, kus ja millal. Võite esitada deklaratsiooni soovitava tööajale eelneva aasta sügisel, et juhul, kui kvalifikatsiooni kontrollitakse (vt küsimused 26–36), saate olla kindel, et olete valmis soovitud ajal tööd alustama. Kui olete aga Austrias juba teenust osutanud, ei ole Teie kvalifikatsiooni kontrollimine enam vajalik ja võite alustada tööd kohe pärast deklaratsiooni esitamist. Sel juhul võite esitada deklaratsiooni palju hiljem, näiteks novembris või detsembris, või kasvõi päev enne esimest tööpäeva.

Kui taotlete **Euroopa kutsekaarti**, kontrollib päritoluriigi asutus Teie taotlust ühe nädala jooksul pärast taotluse saamist ja teavitab Teid puuduvatest dokumentidest Euroopa kutsekaardi veebipõhise vahendi abil. Kui toimik on täielik, on päritoluriigi asutusel kolm nädalat aega, et väljastada Euroopa kutsekaart teenuste ajutiseks osutamiseks vastuvõtvast riigis. Euroopa kutsekaart tõendab, et olete täitnud eeldeklaratsiooni esitamise nõude.

18. Kuidas teada, millisele pädevale asutusele tuleb deklaratsioon esitada?

Teie päritoluliikmesriigis või vastuvõtvast liikmesriigis asuvate tugikeskuste kaudu, mille eesmärk on abistada Teid tunnustuse saamisel oma kvalifikatsioonile, leiate **pädeva asutuse**, kes teeb koostööd teiste liikmesriikide tugikeskustega.

Samuti võite esitada oma deklaratsiooni otse liikmesriigi **ühtse kontaktpunkti** kaudu. See võimaldab Teil distantsilt ja elektrooniliste vahendite abil teha kõik toimingud ja täita kõik formaalsused (sealhulgas esitada deklaratsiooni), mida on vaja Teie kutsealal tegutsemiseks vastuvõtvast liikmesriigis.

Kui Teil on õigus kasutada **Euroopa kutsekaardi** menetlust (vt küsimus 14), edastab Euroopa kutsekaardi veebipõhine vahend Teie taotluse otse määratud asutusele. Selle vahendi abil saate ühtlasi jälgida oma taotluse staatust.

19. Millist teavet tuleb deklaratsioonis anda?

Töenäoliselt tuleb esitada järgmised andmed: täisnimi, kontaktandmed (aadress, telefoninumber, e-posti aadress jne), kodakondsus, kutsekvalifikatsioon liikmesriigis, kus olete seaduslikult asutatud, ning eriala, millel soovite töötada vastuvõtvast liikmesriigis.

Samuti võidakse Teilt nõuda teavet võimaliku erialase vastutuskindlustuse kohta, nt kindlustusandja nime, võimalikku lepingu numbrit jne.

Taotluse läbivaatamise lihtsustamiseks võite ka märkida, kas soovite osutada teenust kõnealus liikmesriigis esimest korda või on tegemist iga-aastase uuendamistaotlusega.

Kui otsustate taotleda **Euroopa kutsekaarti**, palutakse Teil täita elektrooniline taotlusvorm, kasutades Euroopa kutsekaardi veebipõhist vahendit (isikuandmed, kontaktandmed, seadusliku asutamise riik, vastuvõttev riik, asjaomane kutseala, kas diplom annab Teile õiguse automaatselt tunnustamisele või omandatud õigused, teave võimaliku erialase vastutuskindlustuse kohta). Enne Euroopa kutsekaardi taotlemist tutvuge küsimuses 14 loetletud juhenddokumentidega.

20. Millist teavet ei tohiks Teilt küsida?

Vastuvõttev liikmesriik ei tohi paluda Teil märkida teenuse osutamise kohta ja/või kuupäeva ja/või kestust oma territooriumil ning juhul, kui saadate vastuvõtvast liikmesriigis klientide rühma, ei tohi vastuvõttev liikmesriik küsida Teilt rühma liikmete arvu või klientide andmeid. Samuti ei tohi nõuda Teie aadressi vastuvõtvast liikmesriigis.

21. Milliste dokumentide esitamist koos deklaratsiooniga võidakse nõuda?

Vastuvõttev liikmesriik võib nõuda allpool nimetatud dokumentide esitamist koos deklaratsiooniga, enne kui hakkate selle riigi territooriumil teenust osutama, või kui dokumentide kohane olukord muutub.

- Kodakondsust tõendav dokument.
- Dokument, mis tõendab, et olete liikmesriigis seaduslikult asutatud ja et Teie suhtes ei kehti ühtegi, ka mitte ajutist, tegevuskeeldu.

Näide seaduslikku asutamist tõendavate dokumentide kohta

Kui liikmesriigis, milles olete seaduslikult asutatud, on kutseala reguleeritud: nt pädeva asutuse, pädeva kutseühenduse kinnitus, kutsealal tegutsemise loa koopia.

Kui liikmesriigis, milles olete seaduslikult asutatud, ei ole kutseala reguleeritud: nt kutsealal tegutsemise loa koopia (kui luba on olemas), äriregistri väljavõte, kutseliidu tõend, tööandja tõend, millele on lisatud sotsiaalameeti või maksuameti tõend.

Asjaomane kutseala peab olema tõendavates dokumentides selgelt märgitud.

Kui esitatud dokument ei võimalda kindlaks teha, kas Teie suhtes kehtib ajutine või lõplik kutsealal tegutsemise keeld, võidakse Teilt nõuda lisadokumenti, milles kinnitatakse ajutise keelu puudumist.

Teilt tohib paluda üksnes sellise seaduslikku asutamist tõendava dokumendi esitamist, mis tegelikult eksisteerib selles liikmesriigis, kus Te seaduslikult asutatud olete.

Näide. Karistusregistri väljavõte, õiguskaitseseasutuse või politsei tõend jne.

- Tõend kutsekvalifikatsiooni kohta.

Silmas peetakse kvalifikatsiooni, mis annab Teile õiguse tegutseda kvalifikatsiooni andnud liikmesriigis asjaomasel kutsealal, kui see on reguleeritud. Kvalifikatsiooniks võib pidada ka töökogemust. Kui kutseala ei ole reguleeritud, võetakse arvesse kvalifikatsiooni, mis on saadud kutsealal tegutsemiseks ettevalmistava koolituse tulemusel, või sellise kvalifikatsiooni puudumisel töökogemust (vt järgmine taane).

- Kui kutseala ega selleks ettevalmistav koolitus ei ole reguleeritud liikmesriigis, kus olete seaduslikult asutatud (vt küsimused 9 ja 12), siis tõend selle kohta, et olete viimase kümne aasta jooksul töötanud asjaomasel kutsealal vähemalt ühe aasta. Selle tõendamiseks sobib mis tahes dokument, nt tööandja kinnitus, maksuameti tõend jne.

- Tõend selle kohta, et Teid pole kunagi süüdi mõistetud raskes kuriteos, kui töötate julgeoleku valdkonnas (nt turvatöötajana erettevõttes), tervishoiusektoris või õpetate alaealisi ja lapsi ning kui vastuvõtva liikmesriigi kodanike suhtes kehtib sama nõue.

Kui otsustate taotleda **Euroopa kutsekaarti**, võidakse Teil paluda laadida Euroopa kutsekaardi veebipõhise vahendi abil üles eelmainitud dokumentide koopiad, kui vastuvõttev liikmesriik neid nõuab.

Euroopa kutsekaardi reeglite kohaselt peaks Teie päritoluliikmesriik abistama Teid taotluse esitamisel ning kontrollima, et see on asjaomase vastuvõtva liikmesriigi nõudeid arvestades täpne ja täielik. Samuti kinnitab päritoluliikmesriik Teie dokumentide autentsust ja kehtivust.

Euroopa kutsekaardi reeglite kohaselt ei tohi Teie päritoluliikmesriigi asutused nõuda Teilt järgmisi dokumente:

- **seaduslikku asutamist tõendav dokument**, kui päritoluriigi asutusel on võimalik kontrollida Teie seaduslikku asutamist sisemiste haldusmeetmetega;
- **mistahes tõend** või dokument, mille väljandmise eest vastutab siseriikliku õiguse kohaselt päritoluriik.

Neil juhtudel peaks asutus dokumendid välja andma ja need otse Teie **Euroopa kutsekaardi** toimikusse üles laadima.

Vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus ei tohi keelduda Teile **Euroopa kutsekaarti** väljastamast keeleoskust tõendavate dokumentide puudumise tõttu ning ta ei tohi teha keeleoskust tõendavate dokumentide esitamist **Euroopa kutsekaardi** taotlemisel kohustuslikuks. Vastuvõtval liikmesriigil on aga võimalik nõuda pärast **Euroopa kutsekaardi** väljastamist teatavat keeleoskuse taset teatavate kutsealade puhul, nt kui kutseala on seotud patsiendi ohutusega. **Euroopa kutsekaardi** taotlemise ajal on Teil juba võimalik esitada keeleoskust tõendavaid dokumente, mida vastuvõttev liikmesriik võib pärast **Euroopa kutsekaardi** väljastamist nõuda. Lisateabe saamiseks vaadake V peatükki keelenõuete kohta.

Et saada konkreetset teavet Euroopa kutsekaardi dokumendinõuete kohta vastuvõtvates riikides, vaadake **Euroopa kutsekaardi näidismenetlust**, mis on kättesaadav veebisaidil Teie **Euroopa** eraldi jaotises (vt küsimus 14).

22. Kas vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus võib Teilt nõuda originaaldokumentide või kinnitatud ärakirjade esitamist?

Vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus ei tohi nõuda originaaldokumentide esitamist. Asutus tohib aga nõuda oluliste dokumentide, nagu kutsekvalifikatsiooni tunnistuste ning Teie töökogemust kinnitavate dokumentide kinnitatud ärakirju.

Kui Teil ei ole võimalik esitada ühe või mitme sellise dokumendi kinnitatud ärakirja, on asutus kohustatud ise esitama päringu dokumendi autentsuse kohta selle liikmesriigi asutusele, milles olete seaduslikult asutatud.

Kui otsustate taotleda **Euroopa kutsekaarti** (vt küsimus 14), võidakse Teil paluda kinnitatud ärakirjad Euroopa kutsekaardi veebipõhise vahendi abil üles laadida üksnes juhul, kui Teie päritoluriik polnud võimeline kontrollima Teie dokumentide kehtivust ja autentsust ning kui vastuvõttev riik nõuab kinnitatud ärakirju. Igal juhul ei tohi päritoluriik nõuda kinnitatud ärakirju, ilma et ta oleks üritanud dokumente kontrollida haldusmeetmete abil.

Vastuvõttev liikmesriik ei tohi nõuda Teilt kodakondsust tõendavate ametlike dokumentide (nagu pass või isikutunnistus) kinnitatud ärakirjade esitamist.

23. Kas kõik dokumendid peavad olema tõlgitud ja tõlked kinnitatud?

Vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus võib nõuda tõlgitud dokumentide esitamist vaid juhul, kui see on Teie taotluse läbivaatamiseks vajalik.

Kinnitatud tõlget nõutakse üksnes oluliste dokumentide puhul.

Näide. Kutsekvalifikatsiooni tunnistused, töökogemuse kestust ja laadi tõendavad dokumendid.

Arstide, üldõdede, hambaarstide, ämmaemandate, veterinaararstide, proviisorite ja arhitektide puhul, kelle kvalifikatsioonid on loetletud direktiivi 2005/36/EÜ V lisas, ei nõuta tõlget, kuna see ei ole taotluse läbivaatamisel määrav. Pädeval asutusel on lihtne kontrollida, kas kvalifikatsiooni nimetus vastab asjaomasel V lisas osutatud nimetusele.

Vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus ei tohi nõuda kinnitatud tõlget ka sellistele standarddokumentidele nagu isikutunnistused, passid jms.

Saate ise valida, kas lasete tõlked kinnitada oma päritoluliikmesriigi või vastuvõtva liikmesriigi pädeval asutusel. Vastuvõtva liikmesriigi asutus on kohustatud aktsepteerima Teie päritoluliikmesriigi pädeva asutuse kinnitatud tõlkeid.

Kui otsustate taotleda **Euroopa kutsekaarti** (vt küsimus 14), võidakse Teil paluda dokumentide tõlked Euroopa kutsekaardi veebipõhise vahendi abil üles laadida üksnes juhul, kui vastuvõttev riik tõlkeid nõuab, ning üksnes selliste dokumentide puhul, mille tõlgete nõudmine on Euroopa kutsekaardi reeglite kohaselt lubatud. Reeglina ei tohi asutused nõuda Euroopa kutsekaardi menetluse käigus järgmiste dokumentide tõlkeid:

- kodakondsust tõendav dokument (pass või isikutunnistus);
- direktiivi 2005/36/EÜ V lisa kohased kvalifikatsiooni tõendavad dokumendid, mille on välja andnud Teie seadusliku asutamise riik;
- Teie asutamisriigi asutuse väljastatud järgmised tõendid:
 - omandatud õigusi tõendavad tunnistused, vastavustunnistused, kvalifikatsiooni nimetuse muutumist tõendavad dokumendid;
 - seadusliku asutamise tõendid;
 - tõendid tegevuskeeldude või tegevuse peatamise ja/või süüdimõistvate kohtuotsuste puudumise kohta.

24. Millal võite pärast deklaratsiooni esitamist tööd alustada?

Võite alustada tööd vastuvõtva liikmesriigi territooriumil kohe; Te ei pea ootama vastuvõtva liikmesriigi asutuse „rohelist tuld“ (tingimusel, et Teie suhtes ei kehti allpool punktis A.2 osutatud eelkontroll).

Kui taotlete Euroopa kutsekaarti (vt küsimus 14), väljastatakse eeldeklaratsiooni esitamise tingimuse täitmist tõendav Euroopa kutsekaardi tunnistus kolme nädala jooksul pärast seda, kui olete esitanud kõik nõutud dokumendid ja andmed.

On võimalik, et pärast deklaratsiooni esitamist peate täitma ka täiendavaid keelenõudeid (vt V peatükk keelenõuete kohta).

A.2. Kvalifikatsiooni eelkontroll võimaliku ohu korral rahvatervisele ja ohutusele

25. Mida see praktikas tähendab?

Kui Teie soovitud kutsealaga kaasneb võimalik oht rahvatervisele või ohutusele, võib vastuvõttev liikmesriik Teie kvalifikatsiooni kontrollida ja see võib tegevuse alustamist viivitada. Lisateavet kvalifikatsiooni eelkontrolli kohta leiate küsimustest 30–34.

26. Millised kutsealad hõlmavad võimalikku ohtu tervisele või ohutusele?

Et saada teada, millised kutsealad on vastuvõtvas liikmesriigis määratletud kui rahvatervist või ohutust mõjutada võivad kutsealad, pöörduge palun vastuvõtva liikmesriigi [tugikeskuse](#) poole.

Kui kaalute Euroopa kutsekaardi taotlemist, võite selle teabe leida **Euroopa kutsekaardi näidismenetluse** abil, mis on kättesaadav veebisaidil **Teie Euroopa** eraldi jaotises (vt küsimus 14).

27. Kas liikmesriigid võivad kontrollida ühtlustatud õppega kutsealade kvalifikatsioone?

Liikmesriigid ei tohi eelnevalt kontrollida / nõuda, et eelnevalt kontrollitaks arstide, üldõdede, hambaarstide, veterinaararstide, ämmaemandate, proviisorite ega arhitektide kvalifikatsioone, kui neid tunnustatakse automaatselt asutamiskorra raames (vt küsimused 44–47). Neil võidakse paluda esitada eeldeklaratsioon ja nad saavad seejärel kohe tööd alustada (vt punkti A.2 küsimuses 43 selgitatud põhimõtte).

Näide. Kui olete Portugali arst, kellel on arstidiplom „Carta de curso de licenciatura em medicina“, kuulute automaatse tunnustamise süsteemi alla ja Teie kvalifikatsiooni ei ole vaja kontrollida.

Näide. Kui olete füsioterapeut, võib vastuvõttev liikmesriik Teie kvalifikatsiooni kontrollida, kui ta tuvastab ohu tervisele ja ohutusele.

28. Kas eelkontrolli tehakse direktiivi IV lisas loetletud käsitöenduslike, äritegevuslike ja tööstuslike kutsealade puhul?

Liikmesriigid ei tohi eelnevalt kontrollida selliste isikute kvalifikatsiooni, kes tegutsevad käsitöenduslikul, äritegevuslikul ja tööstuslikul kutsealal, mis hõlmab võimalikku ohtu rahvatervisele või ohutusele, kui nende suhtes kohaldatakse direktiivi kohaselt automaatset tunnustamist, st kui nende töökogemuse aastate arv vastab direktiivis nõutule ja töökogemust täiendab koolitus, kui see on asjakohane.

29. Kas kontrollid on regulaarsed?

Ei, Teie kvalifikatsiooni tohib kontrollida vaid siis, kui asute vastuvõtvast liikmesriigis esimest korda teenust osutama.

Näide. Olete Hispaania füsioterapeut, kes töötas 2002. aastal neli kuud Prantsusmaal pärast seda, kui saite selles liikmesriigis oma kutsekvalifikatsioonile tunnustuse. Soovite piiratud ajavahemikul taas Prantsusmaal töötada. Teie kvalifikatsiooni ei tohi enam kontrollida, kuna 2002. aastal seda juba tehti.

Kui taotlete **Euroopa kutsekaarti** (vt küsimus 14), ei tohi Teie kvalifikatsiooni samuti uuesti kontrollida, kui taotlete korra aastas Euroopa kutsekaardi uuendamist.

30. Kas kvalifikatsiooni kontrollimise korral olete kohustatud esitama lisateavet ja dokumente?

Teie kvalifikatsiooni kontrollimise eest vastutav asutus võib paluda Teil esitada järgmise teabe: õpingute kogukestus, läbitud ained ja nende mahud, teooria ja praktika osakaal. Samuti võib pädev asutus paluda Teil esitada teavet töökogemuse, täiendõppe, seminaride ja muude kursuste kohta, millega olete oma põhiõpet täiendanud, nt elukestva õppe kohta.

Sellise teabe esitamine on Teie enda huvides, kuna see võib lihtsustada Teie kvalifikatsiooni kontrollimist ja hoida ära lisameetmete võtmise (vt küsimus 32).

Kui Te nimetatud teavet ei esita, peab pädev asutus tegema otsuse vaid tema käsutuses oleva teabe põhjal.

31. Millise otsuse võib pädev asutus teha?

On mitu võimalust.

Pärast Teie toimiku läbivaatamist võib pädev asutus otsustada Teie kvalifikatsiooni mitte kontrollida.

Näide. Pädev asutus on samaseid kvalifikatsioone varem juba kontrollinud ja leiab, et nende omanikud ei kujuta endast võimalikku ohtu teenuste kasutajate tervisele või ohutusele.

Pädev asutus võib pärast Teie toimiku läbivaatamist otsustada kontrollida Teie kvalifikatsiooni ja lubada või keelata seejärel teenust osutada.

Samuti võib ta nõuda Teilt kompensatsioonimeetmete võtmist (vt küsimus 32). Sellisel juhul antakse Teile teenuse lubamise (kui Teie taotlus on edukas) või keelamise (kui Teie taotlus pole edukas) lõppotsusest teada alles pärast nende meetmete võtmist.

Teil on õigus esitada kaebus vastuvõtva liikmesriigi kohtule, et kontrollida otsuse kooskõla riigi ja liidu õigusega (vt küsimus 65).

Kui asutus ei vasta direktiivis 2005/36/EÜ sätestatud tähtaja jooksul, võib teenust osutada.

Kui taotlete **Euroopa kutsekaarti** (vt küsimus 14), kontrollib Teie päritoluriigi asutus kõigepealt Teie taotluse täielikkust ning dokumentide kehtivust ja autentsust. Seejärel edastab ta Teie toimiku otsuse tegemiseks vastuvõtva riigi asutusele. Vastuvõtva riigi asutus võib teha ühe järgmistest otsustest:

- väljastada Euroopa kutsekaardi (st lubada Teil teenust osutada);
- nõuda kompensatsioonimeetmete võtmist;
- keelduda Euroopa kutsekaardi väljastamisest (st keelata Teil teenuse osutamise).

Kui vastuvõtva riigi asutus ei tee otsust ettenähtud tähtaja jooksul, väljastatakse Euroopa kutsekaart automaatselt. Selle kehtivus ja sellega kaasnevad õigused on võrdsed pädeva asutuse väljastatud Euroopa kutsekaardi omadega.

32. Milliseid lisanõudeid tohib pädev asutus kehtestada ja millistel juhtudel?

Pädev asutus võib Teilt nõuda testi tegemist, kui Teie läbitud koolituse ja vastuvõtvast liikmesriigis nõutava koolituse vahel on olulisi erinevusi ning nende erinevustega võib kaasneda oht teenuse kasutajate tervisele või ohutusele.

Enne testi tegemise nõudmist peab pädev asutus kontrollima, kas Teie töökogemus või pidev kutsealane areng või muu koolitus võiks need erinevused korvata.

Kui pädeval asutusel ei olnud eespool nimetatud teavet ajal, mil ta otsustas nõuda Teilt testi tegemist, on asutus kohustatud kõigepealt andma Teile võimaluse tõendada, et olete omandanud puuduvad teadmised töökogemuse, pideva kutsealase arengu või muu koolituse kaudu.

Kui Te ei suuda seda tõendada, võib asutus nõuda Teilt testi tegemist. Testi ebaõnnestumise korral peab jääma võimalus testi korrata.

Samad reeglid kehtivad, kui otsustate taotleda **Euroopa kutsekaarti** (vt küsimus 14).

33. Millise tähtaja jooksul peab pädev asutus otsuse langetama?

Parimal juhul tehakse otsus teenuse osutamise lubamise, keelamise või kompensatsioonimeetmete kehtestamise kohta ühe kuu jooksul pärast taotluse ja sellele lisatud dokumentide kättesaamist (kui Teie dokumentide läbivaatamisel ei teki ühtegi probleemi) ja kõige hiljem neli kuud pärast taotluse ja sellele lisatud dokumentide kättesaamist (kui dokumentide läbivaatamisel tekib probleeme).

Kui pädev asutus otsustab nõuda Teilt testi tegemist, ei tee ta lõplikku otsust enne, kui olete testi teinud, ning eespool nimetatud tähtaeg seega pikeneb. Asutused peavad võimaldama Teil testi teha kuu aja jooksul alates selle nõudmise otsusest.

Kui peate tegema testi ja selle edukalt sooritate, võite alustada teenuse osutamist parimal juhul kahe kuu jooksul pärast seda, kui pädev asutus on saanud kätte Teie taotluse ja sellele lisatud dokumendid (kui Teie dokumentide läbivaatamisel ei teki ühtegi probleemi) ja kõige hiljem viis kuud pärast taotluse ja sellele lisatud dokumentide kättesaamist (kui dokumentide läbivaatamisel tekib probleeme).

Lisateavet tähtaegade kohta saab [tegevusjuhendist](#) (eelkõige vt juhendi punkt 8).

Kui taotlete **Euroopa kutsekaarti** (vt küsimus 14), teavitab Teie päritoluriigi asutus Teid ühe nädala jooksul pärast taotluse kättesaamist võimalikest puuduvatest dokumentidest. Kui olete esitanud kõik nõutud dokumendid ning asutus on kontrollinud nende kehtivust ja autentsust, edastab ta Teie toimiku ühe kuu jooksul vastuvõtva riigi asutusele. Vastuvõttev riik teeb lõpliku otsuse kahe kuu jooksul pärast Teie toimiku kättesaamist (seda tähtaega võidakse kaks korda kahe nädala võrra pikendada, kui see on põhjendatud).

34. Mis saab siis, kui pädev asutus ei reageeri nõutud aja jooksul?

Kui Teie puhul on täidetud tingimused, mille kohaselt kohaldatakse Teie suhtes direktiivi teenuste osutamise vabadust käsitlevaid norme (vt küsimus 13) ja kui pädev asutus ei reageeri ettenähtud tähtaja jooksul, on Teil õigus vastuvõtva liikmesriigi territooriumil oma teenust osutada.

Kui taotlete **Euroopa kutsekaarti** (vt küsimus 14), aga vastuvõtva riigi asutus ei tee otsust ettenähtud tähtaja jooksul (vt küsimus 31), väljastatakse Euroopa kutsekaart automaatselt. Selle kehtivus ja sellega kaasnevad õigused on võrdsed pädeva asutuse väljastatud Euroopa kutsekaardi omadega.

A.3. Nõuded

35. Milliseid nõudeid tuleb kutsealal tegutsemisel järgida?

Üldiselt peate osutama teenust asutamisl liikmesriigi kutsenimetuse all, kui Teie kutsetegevusele on selles liikmesriigis olemas selline kutsenimetus. See kutsenimetus peaks olema asutamisl liikmesriigi ametlikus keeles, et vältida segiajamist vastuvõtva liikmesriigi kutsenimetusega.

Samuti tuleb järgida kutse kvalifikatsiooni suhtes päritoluliikmesriigis ja vastuvõtvas liikmesriigis kehtivaid ametialaseid käitumiseeskirju, nt ametialaseid rikkumisi käsitlevaid reegleid.

36. Milliste nõuete järgimisest olete vabastatud?

- Kutseorganisatsioonilt või -ühenduselt tegevusloa saamine, selles registreerimine või selle organisatsiooni liikmeks olemine; siiski võidakse näha ette ajutine registreerimine või *pro forma* liikmesus tingimusel, et see ei aeglusta ega raskenda teenuse osutamist. Registreerumisega ei pea Te sel juhul tegema ise, vaid seda peavad vajaduse korral tegema vastuvõtva liikmesriigi pädevad asutused;
- sotsiaalkindlustus asutuses arvele võtmine; Te peate nimetatud asutust aga osutatavatest teenustest kas eelnevalt või kiireloomulistel juhtudel tagantjärele teavitama.

B. ASUTAMINE

Kui asute reguleeritud kutsealal tegutsemiseks (püsivalt) elama teise liikmesriiki, võivad liikmesriigid Teie kvalifikatsiooni kontrollida. Seega võib Teil vaja olla täita teatavad formaalsused ning järgida teatavat menetlust. Järgnevate küsimuste eesmärk on selgitada täitmist vajavaid formaalsusi ja Teie õigusi tunnustamismenetluse raames.

B.1. Üldnormid

37. Kellele esitada tunnustamistaotlus?

Tugikeskustest, mille ülesanne on Teid aidata oma kvalifikatsioonile tunnustuse saamisel, võite saada juhiseid selle kohta, kellele tunnustamistaotlus esitada, ning teavet menetluse kohta.

Samuti peaks Teil oleks võimalik esitada oma tunnustamistaotlus otse liikmesriigi ühtse kontaktpunkti kaudu, nagu on ette nähtud direktiiviga 2005/36/EÜ ja direktiiviga 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul. Nende **ühtsete kontaktpunktide** kasutamine võimaldab Teil distantsilt ja elektrooniliste vahendite abil teha kõik toimingud ja täita kõik formaalsused (sealhulgas esitada tunnustamistaotluse), mida on vaja Teie kutsealal tegutsemiseks vastuvõtvast liikmesriigis.

Kui Teil on õigus kasutada **Euroopa kutsekaardi** menetlust (vt küsimus 14), saate kasutada Euroopa kutsekaardi taotlemiseks veebipõhist vahendit. See edastab Teie taotluse otse määratud asutusele. Selle vahendi abil saate ühtlasi jälgida oma taotluse staatust.

38. Milliseid dokumente võib nõuda selle liikmesriigi pädev asutus, kus Te soovite töötada?

38a. Dokumentid, mis tuleb esitada kõigi kutsealade puhul

Selle liikmesriigi asutus, kus Te soovite oma kutsealal tegutseda, võib nõuda järgmiste dokumentide esitamist:

- **kodakondsust tõendav dokument**, näiteks isikutunnistuse koopia;
- **tõend selle kohta, et Teil on kutsealast pädevust või kvalifikatsiooni tõendav dokument**, mis näitab, et selle omanik on saanud ettevalmistuse päritoluliikmesriigis kõnealusel kutsealal tegutsemiseks või annab selles

riigis kutsealale juurdepääsu (näiteks kutsealast pädevust või kvalifikatsiooni tõendava dokumendi koopia); tõendit ei saa aga nõuda, kui Teie puhul on täidetud töökogemusel põhineva automaatse tunnustamise tingimused (vt küsimused 47–49);

- **töökogemuse tõend**,
 - kui olete omandanud kvalifikatsiooni kolmandas riigis ja üks liikmesriik on seda juba tunnustanud; sel juhul võib selle liikmesriigi pädev asutus, kus Te soovite oma kutsealal tegutseda, nõuda tõendit, mille on välja andnud Teie kvalifikatsiooni tunnustanud liikmesriik ja mis kinnitab, et olete tööpoolest tegutsenud tema territooriumil kõnealusel kutsealal vähemalt kolm aastat (vt küsimus 6);
 - kui Teie kutseala või koolitus pole päritoluliikmesriigis reguleeritud (vt küsimus 12);
- järgmised tõendid juhul, kui neid nõutakse kutsealale juurdepääsuks ka asjaomase liikmesriigi kodanikelt:
 - **tõend Teie hea maine, laitmatu reputatsiooni või pankroti väljakuulutamise puudumise** või selle kohta, et Teie tegevust asjaomasel kutsealal ei ole peatatud ega keelustatud ametialaste käitumisreeglite raske rikkumise või kuriteo tõttu;
 - **head füüsilist või vaimset tervist kinnitav tervisetõend**, mille annab välja pädev asutus, kelleks võib olla arst, kellel pole lepingut haigekassaga (üld- või eriarst sõltuvalt nõutavast tõendist);
- **Teie majanduslikku seisundit ja kindlustuskaitset kinnitav tõend**.

38b. Dokumentid, mis tuleb esitada ühtlustatud õppega kutsealade puhul

Selle liikmesriigi pädev asutus, kus Te soovite oma kutsealal tegutseda, võib nõuda järgmiste dokumentide esitamist:

- **vastavustunnistus**: tegemist on päritoluliikmesriigi väljaantava dokumendiga, mis kinnitab, et Teie kvalifikatsioon vastab direktiivile;
- **nimetuse muutmise tõend** (välja arvatud arhitektid): juhul kui Teil on koolituse miinimumnõuetele vastav kvalifikatsioon, kuid selle nimetus ei vasta direktiivi asjaomasel lisas esitatud nimetusele;
- **kinnitus vähemalt aastase töökogemuse kohta**, kui olete ämmaemand, kes on läbinud üldõpe ning seejärel 18 kuu pikkuse ämmaemandaõppe;

- päritoluliikmesriigis väljaantud kinnitus asjaomasel kutsealal tegeliku ja seadusliku tegutsemise kohta (üldiselt vähemalt kolmel järjestikusel aastal kinnituse väljaandmisele eelneva viie aasta jooksul):

- kui olete arst, üldõde, hambaarst, veterinaararst, ämmaemand või proviisor, kes on omandanud kvalifikatsiooni enne direktiivi V lisas esitatud võrdluskuupäeva, ning kui Teie kvalifikatsioon ei vasta koolituse miinimumnõuetele või kui olete direktiivis osutatud muus eriolukorras, näiteks kui olete kvalifikatsiooni saanud riigis, mida enam ei eksisteeri, näiteks endises Jugoslaavias või Tšehhoslovakkias;
- kui olete arhitekt, kellel ei ole direktiivi V või VI lisas sätestatud kvalifikatsiooni või kes on direktiivis nimetatud muus eriolukorras (näiteks endises Jugoslaavias saadud kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide puhul). Teatavatel juhtudel peab kinnitusel olema ka täpsustatud, et Teil oli lubatud kasutada arhitekti kutsenimetust päritoluliikmesriigis enne direktiivis asjaomase liikmesriigi kohta sätestatud kuupäeva.

Kinnitus asjaomasel kutsealal tegeliku ja seadusliku tegutsemise kohta direktiivis sätestatud ajavahemikul võimaldab Teie kvalifikatsiooni automaatselt tunnustada. Kui Te ei täida sellise kinnituse kriteeriume, hinnatakse Teie kvalifikatsiooni tunnustamise üldsüsteemi (vt küsimused 51–62) või aluslepingu (vt küsimus 47) alusel.

Direktiiviga pole kehtestatud omandatud õigusi tõendavate tunnistuste kehtivusaega.

Tunnistuse võib välja anda mistahes liikmesriik (mitte üksnes see liikmesriik, kus saadi nõuetele mittevastav diplom).

38c. Dokumendid, mis tuleb esitada käsitöönduslike ja tööstuslike kutsealade puhul

Selle liikmesriigi pädev asutus, kus Te soovite oma kutsealal tegutseda, võib nõuda:

- kinnitust, mille on välja andnud päritoluliikmesriigi pädev asutus ja mis näitab asjaomase tegevuse liiki ja kestust;
- teatavatel juhtudel võidakse nõuda ka koolitust tõendavat dokumenti.

38d. Dokumendid, mis tuleb esitada kvalifikatsioonide tunnustamise üldsüsteemi alla kuuluvate kutsealade puhul

Selle liikmesriigi pädev asutus, kus Te soovite oma kutsealal tegutseda, võib nõuda:

- **tõendit vähemalt üheaastase täistööajaga töökogemuse kohta asjaomasel kutsealal:** tõendit võidakse nõuda juhul, kui kõnealust kutseala ega õpet ei reguleerita Teie päritoluliikmesriigis, kuid kutseala on reguleeritud vastuvõtvast liikmesriigis (vt küsimused 9 ja 12), kusjuures kõiki dokumente tuleb arvesse võtta. Seega ei pea Te esitama pädeva asutuse väljaantud tõendit. Vastuvõttev liikmesriik peab aktsepteerima näiteks palgatõendeid või tööandja kinnitusi, kuid oluline on, et dokumendil oleks selgelt näidatud Teie kutseala ja asjaolu, et olete sellel kutsealal tegutsenud vähemalt ühe aasta;
- **teavet Teie koolituse kohta,** kuid üksnes vastavalt vajadusele, et teha kindlaks, kas esineb olulisi erinevusi Teie ja asjaomases riigis nõutava koolituse vahel; üldiselt piisab järgmise teabe esitamisest: teave õpingute kogukestuse, läbitud ainete ja nende mahu ning teooria ja praktika osakaalu kohta.

38e. Dokumendid, mida võidakse nõuda Euroopa kutsekaardi menetluse käigus

Kui otsustate taotleda Euroopa kutsekaarti (vt küsimus 14), võidakse Teil paluda laadida Euroopa kutsekaardi veebipõhise vahendi abil üles punktis 38a, 38b või 38d mainitud ühe või enama dokumendi koopiad, kui vastuvõttev liikmesriik neid nõuab.

Samuti võidakse Teil paluda esitada **seaduslikku asutamist tõendav dokument**, kui Teie päritoluriigi asutusel pole võimalik Teie seaduslikku asutamist kinnitada (seda ei nõuta, kui olete täielikult kvalifitseeritud, aga Euroopa kutsekaardi taotlemise ajal siiski mitte seaduslikult asutatud, nt kui olete kõrgkooli lõpetanu, kes on täielikult kvalifitseeritud, aga pole veel registreerimisformaalsusi täitnud).

Euroopa kutsekaardi reeglite kohaselt ei tohi päritoluriigi asutus nõuda Teilt ühtegi tunnistust, kinnitust või muud dokumenti, mille väljaandmise eest vastutab siseriikliku õiguse kohaselt see asutus. Neil juhtudel laadib ta nõutud dokumendid otse üles Teie Euroopa kutsekaardi toimikusse. Et saada konkreetset teavet Euroopa kutsekaardi dokumendinõuete kohta vastuvõtvast riigis, vaadake Euroopa kutsekaardi näidismenetlust, mis on kättesaadav veebisaidil Teie Euroopa eraldi jaotises (vt küsimus 14).

39. Kas Teil on võimalik esitada omal algatusel lisadokumente ja kas see on otstarbekas?

Kui Teie kutseala kuulub kvalifikatsioonide tunnustamise üldsüsteemi alla, on Teie huvides esitada pädevale asutusele võimalikult palju teavet järgmise kohta: töökogemus, täiendõppe või elukestva õppe programmid, põhiõppe täiendamiseks läbitud seminarid ja muud koolitused. See võib lihtsustada Teie kvalifikatsiooni tunnustamist ja aidata Teil vältida täielikult või osaliselt kohustust teha enne kvalifikatsiooni tunnustamist sobivustest või läbida kohanemisaeg (vt küsimused 52 ja 53).

Kui Teie nimetatud teavet ei esita, peab pädev asutus tegema otsuse vaid tema käsutuses oleva teabe põhjal.

40. Kas vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus võib Teilt nõuda originaaldokumentide või kinnitatud ärakirjade esitamist?

Vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus ei tohi nõuda originaaldokumentide esitamist. Asutus tohib aga nõuda oluliste dokumentide, nagu kutsekvalifikatsiooni tunnistuste ning Teie töökogemust kinnitavate dokumentide kinnitatud ärakirju.

Kui Teil ei ole võimalik esitada ühe või mitme sellise dokumendi kinnitatud ärakirja, on asutus kohustatud esitama dokumendi autentsuse kohta ise päringu selle liikmesriigi asutusele, kus olete seaduslikult asutatud.

Kui otsustate taotleda **Euroopa kutsekaarti** (vt küsimus 14), võidakse Teil paluda kinnitatud ärakirjad Euroopa kutsekaardi veebipõhise vahendi abil üles laadida üksnes juhul, kui Teie päritoluriik polnud pärast Teie täieliku taotluse kättesaamist võimeline kontrollima Teie dokumentide kehtivust ja autentsust, ning ainult siis, kui vastuvõttev riik kinnitatud ärakirju nõuab. Igal juhul ei tohi asutus nõuda kinnitatud ärakirju, ilma et ta oleks üritanud neid kõigepealt kontrollida. Päritoluriigi asutus teavitab Teid kinnitatud ärakirjade esitamise vajadusest Euroopa kutsekaardi veebipõhise vahendi kaudu.

41. Kas kõik dokumendid peavad olema tõlgitud?

Vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus võib nõuda tõlgitud dokumentide, esitamist vaid juhul, kui see on Teie tunnustamistaotluse läbivaatamiseks tegelikult vajalik.

Kinnitatud tõlget võib asutus nõuda üksnes oluliste dokumentide puhul.

Kinnitatud tõlgete näited. Kutsekvalifikatsiooni tunnistused ja töökogemust tõendavad pädevate asutuste väljastatud tunnistused.

Arstide, üldõdede, hambaarstide, ämmaemandate, veterinaararstide, proviisorite ja arhitektide puhul, kelle kvalifikatsioonid on loetletud direktiivi 2005/36/EÜ V lisas, ei pruugi kutsekvalifikatsiooni tunnistuse tõlget vaja olla, kuna pädev asutus peab üksnes kontrollima, kas kvalifikatsiooni nimetus vastab riigikeeles V või VI lisas loetletule. Kui diplomit pole V lisas märgitud, võidakse nõuda tõlget.

Vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus ei tohi nõuda kinnitatud tõlget sellistele standarddokumentidele nagu isikutunnistused, passid jms.

Saate ise valida, kas lasete tõlked kinnitada oma päritoluliikmesriigi või vastuvõtva liikmesriigi pädeval asutusel. Vastuvõtva liikmesriigi asutus on igal juhul kohustatud aktsepteerima päritoluliikmesriigi pädeva asutuse kinnitatud tõlkeid.

Kui otsustate taotleda **Euroopa kutsekaarti** (vt küsimus 14), võidakse Teil paluda dokumentide tõlked Euroopa kutsekaardi veebipõhise vahendi abil üles laadida üksnes juhul, kui vastuvõttev riik tõlkeid nõuab, ning üksnes selliste dokumentide puhul, mille tõlkimist vastuvõttev liikmesriik Euroopa kutsekaardi reeglite kohaselt nõuda tohib. Asutused ei tohi nõuda Euroopa kutsekaardi menetluse käigus järgmiste dokumentide tõlkeid:

- kodakondsust tõendav dokument (pass või isikutunnistus);
- direktiivi 2005/36/EÜ V lisa kohased kvalifikatsiooni tõendavad dokumendid, mille on välja andnud Teie päritoluriik;
- Teie päritoluriigi pädeva asutuse väljastatud tõendid, nt:
 - omandatud õigusi tõendavad tunnistused, vastavustunnistused, kvalifikatsiooni nimetuse muutumist tõendavad dokumendid;
 - seadusliku asutamise tõendid ning
 - tõendid tegevuskeeldude või tegevuse peatamise ja/või süüdimõistvate kohtuotsuste puudumise kohta.

42. Millise tähtaja jooksul tuleb Teie tunnustamistaotlus läbi vaadata?

Kõigepealt kinnitab vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus taotluse kättesaamist ühe kuu jooksul

alates selle kättesaamisest ning teavitab Teid kõigist puuduolevatest dokumentidest.

Pädev asutus peaks tegema põhjendatud otsuse:

- võimalikult kiiresti pärast Teie täieliku taotluse saamist,
- hiljemalt kolme kuu jooksul automaatsele tunnustamisele kuuluvate juhtumite puhul (vt küsimused 44–47) ning
- hiljemalt nelja kuu jooksul diplomite tunnustamise üldsüsteemi alla kuuluvate (vt küsimused 51–64) ja töökogemuse automaatse tunnustamise süsteemi alla kuuluvate juhtumite puhul (vt küsimused 48–50).

Kui pädev asutus ei pea tähtjast kinni, vt küsimus 65.

Kui taotlete **Euroopa kutsekaarti** (vt küsimus 14), teavitab Teie päritoluriigi asutus Teid ühe nädala jooksul pärast taotluse kättesaamist võimalikest puudevastest dokumentidest. Kui olete esitanud kõik nõutud dokumendid ning asutus on kontrollinud nende kehtivust ja autentsust, edastab ta Teie toimiku ühe kuu jooksul vastuvõtva riigi asutusele. Vastuvõtva riigi asutus teeb lõpliku otsuse ühe kuu jooksul (automaatne tunnustamine, vt küsimused 43–44) või kahe kuu jooksul (tunnustamise üldsüsteem, vt küsimus 45). Kui see on põhjendatud, võidakse tähtaega kaks korda kahe nädala võrra pikendada.

43. Millised on Teie õigused, kui Teie kvalifikatsiooni tunnustatakse?

Kvalifikatsiooni tunnustamine annab Teile õiguse tegutseda kõnealusel kutsealal. Seega võite kutsealal tegutsemist alustada samadel tingimustel, mis kehtivad vastuvõtva liikmesriigi kodanikele. Teie suhtes kehtivad samad õigus- ja haldusnormid ning tegevusjuhendid, mis vastuvõtva liikmesriigi kodanike suhtes. Eelkõige peate vastuvõtvas liikmesriigis kinni pidama kutseala pädevuspiiridest. Kui töötate oma kutsealal palgatöötajana, on Teil õigus kandideerida vastuvõtvas liikmesriigis töökohtadele ja osaleda sealsetes personaliotsingu protsessides (intervjuud, taotluste läbivaatamine, avalikud konkursid jms) samamoodi nagu riiklike kvalifikatsioonide omanikud.

Vastuvõtva liikmesriigi õiguse kohaselt võidakse asjaomasel kutsealal tegutseda soovijalt nõuda tegevusloa saamist, sealhulgas selle võimalikku

uuendamist, või kutsekojas või -registris registreerimist. Ajutise ja episoodilise teenuste osutamise korral peab tegemist olema automaatse ajutise registreerimisega või *pro forma* liikmesusega, mis on tasuta ning ei aeglusta ega raskenda teenuse osutamist.

Kui saate **Euroopa kutsekaardi** (vt küsimus 14), võivad olla ette nähtud teatavad kontrollid (nt nõue registreeruda kutseliidus või riigiasutuses), enne kui saate kutsealal tegutsema hakata.

B.2. Ühtlustatud õppega kutsealad

Tegemist on kutsealadega, mille koolituse miinimumnõuded on ELi tasandil ühtlustatud: üldarstid, perearstid ja eriarstid, üldõed, hambaarstid, erihambaarstid, veterinaararstid, proviisorid ja arhitektid. Asjaomased diplomid on loetletud direktiivi 2005/36/EÜ⁹ V lisas diplomeid välja andvate liikmesriikide keeltes.

44. Kuidas toimub Teie taotluse läbivaatamine?

Kui Teie diplom on märgitud direktiivi 2005/36/EÜ V lisas, kuulub kvalifikatsioon põhimõtteliselt diplomite automaatse tunnustamise süsteemi alla (vt küsimused 45 ja 47). Seega ei tohi vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus kontrollida Teie väljaõppe sisu, mis tähendab, et ta ei tohi nõuda Teilt dokumente, mis seda sisu täpsustaksid.

Kui saite oma kvalifikatsiooni kolmandas riigis,¹⁰ ei ole direktiiv üldjuhul kohaldatav. Kui aga üks liikmesriik on kvalifikatsiooni juba tunnustanud ja olete pärast seda tegutsenud selle liikmesriigi territooriumil asjaomasel kutsealal vähemalt kolm aastat, toimub Teie kvalifikatsiooni tunnustamine tunnustamise üldsüsteemi alusel (vt küsimused 47 ja 51–64). Kolmanda riigi diplomit ei saa kunagi automaatselt ELis tunnustada, sest seda pole direktiivi V lisas loetletud.

Kui otsustate taotleda **Euroopa kutsekaarti** (vt küsimus 14), käsitlevad Teie taotlust kahe liikmesriigi asutused. Teie päritoluriigi asutus kontrollib, kas Teie taotlus on täielik (ühe nädala jooksul) ja dokumendid kehtivad (ühe kuu jooksul), ning vastuvõtva riigi asutus hindab Teie Euroopa kutsekaardi taotluse sisu pärast seda, kui ta on Teie täieliku Euroopa kutsekaardi taotluse päritoluriigi asutuselt kätte saanud (ühe kuu jooksul).

⁽⁹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1517331795984&uri=CELEX:02005L0036-20171201>.

⁽¹⁰⁾ Muud kui küsimuses 3 mainitud riigid.

45. Millised tingimused peavad olema täidetud automaatseks tunnustamiseks?

- Üldarstid, perearstid ja eriarstid, üldõed, hambaarstid, veterinaararstid ja proviisorid

Teil peab olema üks direktiivi 2005/36/EÜ V lisa loetletud kvalifikatsioonidest (st kvalifikatsiooni tõendav dokument ja sellele lisatav võimalik tunnistus). See kvalifikatsioon kinnitab koolitust, mis vastab direktiivis 2005/36/EÜ sätestatud koolituse miinimumnõuetele koolituse puhul, mis algas pärast direktiivi V lisa asjaomase kvalifikatsiooni ja liikmesriigi puhul mainitud võrdluskupäeva. Võrdluskupäev on tavaliselt kuupäev, mil asjaomane liikmesriik liitus ELiga või mil jõustus asjaomane õigusakt.

Näide. Olete Hispaania arst, kelle kvalifikatsiooni tõendavaks dokumendiks on „Titulo de Licenciado en Medicina y Cirugia“, ning alustasite õpinguid pärast 1. jaanuari 1986 (vt V lisa punkt 5.1.3); kõnealune dokument kinnitab direktiivile vastavat koolitust ja seega tuleb Teie kvalifikatsiooni automaatselt tunnustada.

- Ämmaemand

Teil peab olema direktiivi 2005/36/EÜ V lisa nimetatud kvalifikatsioon (st kvalifikatsiooni tõendav dokument ja sellele lisatud võimalik tunnistus). See kvalifikatsioon peaks kinnitama koolitust, mis vastab direktiivis 2005/36/EÜ sätestatud koolituse miinimumnõuetele. Tavaliselt peavad Teie õpingud sel juhul olema alanud pärast direktiivi V lisa asjaomase kvalifikatsiooni ja liikmesriigi puhul sätestatud võrdluskupäeva.

Olenevalt läbitud õpingutest Teie kvalifikatsioon kas kuulub või ei kuulu automaatsele tunnustamisele.

Kui Teil on direktiivi 2005/36/EÜ V lisa punktis 5.5.2 nimetatud ämmaemanda kvalifikatsiooni tõendav dokument ja:

- kui olete läbinud vähemalt kolmeaastase, vähemalt 4 600 tundi kestnud täisajaga ämmaemandaõppe, mis hõlmas nii teooriat kui ka praktikat, kusjuures kliinilise koolituse kestus moodustas vähemalt ühe kolmandiku koolituse miinimumajast, või
- kui olete läbinud vähemalt kaheaastase, vähemalt 3 600 tundi kestnud täisajaga ämmaemandaõppe, millele vastuvõtu eeltingimus on V lisa punktis 5.2.2 osutatud üldõe kvalifikatsiooni tõendava dokumendi olemasolu, või

- kui olete läbinud vähemalt 18 kuu pikkuse, vähemalt 3 000 tundi kestnud täisajaga ämmaemandaõppe, millele vastuvõtu eeltingimus on V lisa punktis 5.2.2 osutatud üldõe kvalifikatsiooni tõendava dokumendi olemasolu, ning sellele õppele järgnes vähemalt üheaastane töökogemus,

kuulub Teie kvalifikatsioon automaatsele tunnustamisele.

- Arhitekt

Olenevalt läbitud õpingutest Teie kvalifikatsioon kas kuulub või ei kuulu automaatsele tunnustamisele.

Automaatseks tunnustamiseks peab Teil olema üks direktiivi 2005/36/EÜ V lisa loetletud kvalifikatsioonidest (st kvalifikatsiooni tõendav dokument ja sellele lisatud võimalik tunnistus). See kvalifikatsioon peaks kinnitama koolitust, mis vastab direktiivis 2005/36/EÜ sätestatud koolituse miinimumnõuetele. See on tavaliselt nii juhul, kui alustasite õpinguid kõige varem direktiivi V lisa asjaomase liikmesriigi ja kvalifikatsiooni puhul sätestatud akadeemilisel võrdlusaastal.

Näide. Olete Hispaania arhitekt, kelle kvalifikatsiooni tõendavaks dokumendiks on „Título oficial de arquitecto“, mis on saadud Madridi Euroopa Ülikoolis. Kui Te ei alustanud õppimist varem kui 1998/1999. õppeaastal (vt V lisa punkt 5.1.7), kuulub Teie kvalifikatsioon automaatsele tunnustamisele. Seevastu kui olete Itaalia arhitekt, kelle kvalifikatsiooni tõendavaks dokumendiks on „Laurea specialistica in architettura“, mis on saadud Bari Polütehnikumis, ning Te ei alustanud õppimist enne 1999/2000. õppeaastat, kuid ei ole veel saanud Itaalias lisaks kvalifikatsiooni tõendavale dokumendile nõutavat diplomit „Diploma di abilitazione all'esercizio indipendente della professione“ (vt V lisa punkt 5.1.7), ei kuulu Teie kvalifikatsioon automaatsele tunnustamisele.

46. Kas Teie kvalifikatsioon kuulub automaatsele tunnustamisele, kui olete omandanud kvalifikatsiooni enne oma riigi ühinemist Euroopa Liiduga?

- Üldarstid, perearstid ja eriarstid, üldõed, hambaarstid, veterinaararstid, ämmaemandid ja proviisorid

Kui Teie kvalifikatsiooni tõendav dokument kinnitab enne direktiivi V lisas sätestatud võrdluskupäeva alanud õpinguid (*nt enne 1. maid 2004 Tšehhi üldõdede puhul – V lisa punkt 5.2.2*) ning nimetatud õpingud ei vasta koolituse miinimumnõuetele, võib Teie kvalifikatsioon siiski kuuluda automaatsele tunnustamisele, kui suudate tõendada päritoluliikmesriigi kinnitusega, et olete asjaomasel kutsealal töötanud tegelikult ja seaduslikult vähemalt kolm järjestikust aastat kinnituse väljastamisele eelneva viie aasta jooksul. See on direktiivi 2005/36/EÜ artikli 23 lõikes 1 sätestatud omandatud õiguste üldpõhimõte. Direktiiviga pole kehtestatud omandatud õigusi tõendavate tunnistuste kehtivusaega.

Eelmainitud omandatud õigusi käsitlevad üldsätted ei pruugi olla kohaldatavad teatavate kutsealade/riikide puhul, kui direktiivis 2005/36/EÜ on kehtestatud täpsemad omandatud õigusi käsitlevad sätted. Seetõttu tuleb igal üksikjuhul kontrollida erinõuete olemasolu, nt tugikeskuse kaudu (vt küsimus 71).

Näide. Kui Teie kvalifikatsiooni suhtes kehtivad erisätted, mis käsitlevad omandatud õigusi teatavate kutsealade puhul, mis on omandatud riikides, mida enam ei eksisteeri (näiteks endises Jugoslaavias, Ida-Saksamaal või endises Nõukogude Liidus saadud kvalifikatsioonid, vt direktiivi 2005/36/EÜ artikli 23 lõikeid 2–5), peate automaatse tunnustamise süsteemi alla kuulumiseks täitma töökogemuse valdkonnas konkreetseid tingimusi ja esitama tõendavad dokumendid, nt Eesti veterinaararstid peavad olema seitsme aasta jooksul tegutsenud viis aastat.

Näide. Üldõdede suhtes kehtib artikli 23 lõikes 1 sätestatud omandatud õiguste üldine kord üksnes juhul, kui asjaomane kutsetegevus hõlmab täieliku vastutuse võtmist patsientidele osutatava õendusabi kavandamise, korraldamise ja elluviimise eest.

■ Arhitekt

Kui Teie kvalifikatsiooni tõendav dokument kinnitab enne direktiivi V lisas asjaomase liikmesriigi ja kvalifikatsiooni puhul sätestatud akadeemilist võrdlusaastat alanud õpinguid (näiteks Malta arhitektide puhul enne 2007/2008. õppeaastat – V lisa punkt 5.7.1), ja isegi kui need õpingud ei vasta direktiivis 2005/36/EÜ sätestatud koolituse miinimumnõuetele, võidakse Teie kvalifikatsiooni omandatud õiguste alusel siiski automaatselt tunnustada, tingimusel et Teil on direktiivi

2005/36/EÜ VI lisas asjaomase liikmesriigi puhul sätestatud kvalifikatsioon (st kvalifikatsiooni tõendav dokument ja sellele lisatud võimalik tunnistus). Teie õpingud peavad sel juhul olema alanud kõige varem direktiivi VI lisas asjaomase liikmesriigi ja kvalifikatsiooni puhul sätestatud akadeemilisel võrdlusaastal.

Kui Teie kvalifikatsiooni tõendav dokument kinnitab aga õpinguid, mida ei ole sätestatud direktiivi V ega VI lisas, kuulub Teie kvalifikatsioon automaatsele tunnustamisele juhul, kui suudate päritoluliikmesriigi kinnituse abil tõendada, et Teie on antud luba tegutseda kõnealusel riigis arhitekti kutsenimetuse all enne direktiivis sätestatud kupäeva ning et olete kõnealusel kutsealal tegutsenud tegelikult ja seaduslikult vähemalt kolmel järjestikusel aastal kinnituse väljastamisele eelneva viie aasta jooksul. Samuti, kui Teie kvalifikatsioon kuulub omandatud õigusi käsitlevate erisätete alla (näiteks endises Jugoslaavias või endisel Ida-Saksamaal omandatud kvalifikatsioonid), peate täitma automaatse tunnustamise süsteemi alla kuulumiseks töökogemuse valdkonnas nõutavad tingimused ja esitama vastavad dokumendid.

Direktiiviga pole kehtestatud omandatud õigusi tõendavate tunnistuste kehtivusaega.

Sellise tunnistuse võib välja anda mistahes liikmesriiki (mitte üksnes see liikmesriik, kus saadi nõuetele mittevastav diplom).

47. Millist tunnustamismenetlust kohaldatakse, kui Teie kvalifikatsioon ei kuulu automaatsele tunnustamisele?

Kui Teie suhtes ei kohaldata küsimustes 45 ja 46 kirjeldatud automaatse tunnustamise süsteemi, kohaldatakse üldjuhul direktiivi 2005/36/EÜ artiklis 10 osutatud tunnustamise üldsüsteemi (vt küsimused 51–62).

Erandjuhtudel, kui direktiivi 2005/36/EÜ tunnustamist reguleerivad normid pole kohaldatavad (vt küsimus 52, punkt 3), on Teil õigus kvalifikatsiooni tunnustamisele vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 45 (töötajate vaba liikumine) või ELi toimimise lepingu artiklile 53 (asutamisvabadus). Sellistel juhtudel peab vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus võrdlema Teie koolitust vastuvõtvas riigis nõutava koolitusega, võttes arvesse Teie töökogemust ja täiendusõpet. Kui koolitus vastab nõuetele üksnes osaliselt, võib

ta sõltuvalt riigi õigusnormidest nõuda Teilt erinevuste kõrvaldamist näiteks testi, praktika või lisakoolitusega.

ELi toimimise lepingul põhineva tunnustamise korral ei kehti Teie suhtes direktiivis sätestatud menetluslikud tagatised, nagu tähtajad ja kulu- piirangud.

B.3. Käsitöenduslikud, tööstuslikud ja äritegevuslikud kutsealad

Kui soovite tegeleda mõnega direktiivi 2005/36/EÜ IV lisas loetletud kutsealadest, võite oma töökogemuse alusel kuuluda kvalifikatsioonide automaatse tunnustamise süsteemi alla, kui täidate direktiivis sätestatud tingimusi.

48. Kuidas toimub Teie taotluse läbivaatamine?

Teie esitatud dokumentide põhjal kontrollib vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus kõigepealt, kas teie kvalifikatsioon vastab automaatse tunnustamise tingimustele.

49. Millised tingimused peavad olema täidetud automaatseks tunnustamiseks?

Olenevalt soovitud kutsealast on töökogemuse tingimused (võimalik, et sealhulgas ka koolitusele kehtestatud tingimused) sätestatud direktiivi artiklites 17, 18 ja 19. Töökogemus peab olema seotud kutsealaga, mille soovite vastuvõtvas liikmesriigis tegutseda. Direktiivis on kõnealune töökogemus määratletud vastavalt selle iseloomule (füüsilisest isikust ettevõtja, tööandja, palgatöötaja jms) ning kestusele (töötatud aastad, töö lõpetamise kuupäev jms). Teatavatel juhtudel on direktiivis sätestatud ka eelneva tunnustatud kvalifikatsiooni nõue.

Näide. Kosmeetika valdkonnaga seotud tegevused kuuluvad direktiivi IV lisa III nimekirja punkti 4 alla. Seega kohaldatakse direktiivi artiklit 19. Kui olete töötanud vähemalt kolmel järjestikusel aastal Saksamaal füüsilisest isikust ettevõtjast kosmeetikuna ja lõpetasite sel kutsealal tegutsemise vähem kui kümme aastat tagasi, kuulute Kreekas oma töökogemuse alusel automaatse tunnustamise süsteemi alla.

Näide. Juuksurid kuuluvad direktiivi IV lisa I nimekirja punkti 3 alla ja nende suhtes kohaldatakse artiklit 17. Kui olete töötanud vähemalt kolmel järjestikusel aastal Saksamaal füüsilisest isikust ettevõtjast juuksurina, ei piisa sellest automaatseks tunnustamiseks Kreekas. Selleks peate kas kinnitama vähemalt kolmeaastase Saksamaal tunnustatud eelneva koolituse läbimist või tõendama, et olete palgatöötajana tegutsenud juuksuri kutsealal vähemalt viis aastat. Teie kvalifikatsioon kuulub automaatsele tunnustamisele ka siis, kui olete Saksamaal tegutsenud juuksuri kutsealal vähemalt kuuel järjestikusel aastal kas füüsilisest isikust ettevõtjana või tööandjana või Teil on nelja-aastane töökogemus, millele on eelnenud vähemalt kaheaastane tunnustatud koolitus.

50. Millist menetlust kohaldatakse, kui Teie kvalifikatsioon ei kuulu automaatse tunnustamise süsteemi alla?

Kui kutseala, millel soovite vastuvõtvas liikmesriigis tegutseda, on nimetatud direktiivi IV lisas, kuid Te ei täida tingimusi, mida on vaja automaatseks tunnustamiseks töökogemuse alusel, kuulub kvalifikatsiooni tunnustamine üldsüsteemi alla (vt küsimused 51–64).

Näide. Kui olete kosmeetik, kelle töökogemuse pikkus ei vasta nõuetele, kohaldatakse kvalifikatsiooni tunnustamise üldsüsteemi.

B.4. Üldsüsteemiga hõlmatud kutsealad

See tunnustamise süsteem hõlmab kõiki kutsealaid, mis ei kuulu punktides B.2 ja B.3 kirjeldatud kahe automaatse tunnustamise süsteemi alla.

51. Kuidas toimub Teie taotluse läbivaatamine?

1) Teie kvalifikatsiooni kontrollimise eest vastutav pädev asutus kontrollib kõigepealt, kas olete kvalifikatsiooni omandanud liikmesriigis, kus kutseala, millel Te kvalifikatsiooni tunnustamist taotlete, on reguleeritud.

Kui liikmesriik, kus olete kvalifikatsiooni omandanud, ei reguleeri seda kutseala ega koolitust selle kutseala valdkonnas, on pädeval asutusel õigus nõuda tõendit, et olete kõnealusel kutsealal viimase kümne aasta jooksul tegutsenud vähemalt ühe aasta (vt küsimused 9 ja 12).

Kui Te ei suuda seda tõendada või kui Teil puudub niisugune töökogemus, ei ole pädeval asutusel kohustust kohaldada Teie tunnustamistaotluse suhtes direktiivi 2005/36/EÜ norme ning ta otsustab Teie taotluse üle liikmesriigi õiguse põhjal, tuginedes ELi toimimise lepingule.

Kui olete omandanud kvalifikatsiooni kolmandas riigis, kontrollib pädev asutus, kas olete kõnealusel kutsealal tõepoolest tegutsenud vähemalt kolm aastat Teie kvalifikatsiooni esimesena tunnustanud liikmesriigis. Töökogemust tuleks kinnitada tunnistusega, mille on välja andnud kõnealune liikmesriik – vaid sel tingimusel kohaldatakse Teie suhtes direktiivi (vt küsimused 5, 6 ja 44).

2) Pädev asutus võrdleb Teie koolitust riigis nõutava koolitusega, et kontrollida, kas nende vahel esineb olulisi erinevusi. Olulised erinevused tähendavad suuri erinevusi koolitusega hõlmatud teemades, mis on kutsealal tegutsemise seiskohast olulised, või suuri erinevusi seoses ühe või enama kutsetegevusega, mis on vastuvõtvast liikmesriigis reguleeritud kutsealaga hõlmatud, aga mis Teie päritoluliikmesriigis asjaomase kutseala alla ei kuulu.

Kui asutus tuvastab olulised erinevused Teie koolituse ja riigis nõutava koolituse vahel, peaks ta kontrollima, kas Teie töökogemus või lisakoolitus võib need erinevused korvata. Seetõttu on oluline esitada võimalikult palju teavet.

Pärast neid kontrole teeb asutus otsuse, mis peab olema põhjendatud.

Kui otsustate taotleda **Euroopa kutsekaarti** (vt küsimus 14), käsitlevad Teie taotlust kahe liikmesriigi asutused. Teie päritoluriigi asutus kontrollib, kas Teie taotlus on täielik (ühe nädala jooksul) ja dokumendid kehtivad (ühe kuu jooksul), ning vastuvõtva riigi asutus hindab Teie Euroopa kutsekaardi taotluse sisu pärast seda, kui ta on Teie täieliku Euroopa kutsekaardi taotluse päritoluriigi asutuselt kätte saanud (kahe kuu jooksul).

52. Millise otsuse võib pädev asutus teha?

1) Pädev asutus võib otsustada Teie kvalifikatsiooni tunnustada (vt ka küsimus 43).

2) Pädev asutus võib nõuda Teilt kompensatsioonimeetmete võtmist (vt ka küsimused 53 ja 54), kui ta tuvastab Teie koolituse ja riigis nõutava koolituse vahel olulised erinevused, mida Teie töökogemus ja/või lisakoolitus ei korva.

3) Pädev asutus võib keelduda Teie kvalifikatsiooni tunnustamisest ja otsustada mitte anda Teile sellele kutsealale juurdepääsu. Keelduda saab siiski vaid erandjuhtudel. Näiteks oleks keeldumine põhjendatud, kui ilmneks, et kutseala, mille jaoks Te kvalifikatsiooni tunnustamist taotlesite, erineb kutsealast, millel tegutsemiseks olete kvalifitseeritud (vt küsimus 11).

Samuti võib pädev asutus keelduda juurdepääsu andmisest kutsealale juhul, kui see juurdepääs eeldab nelja-aastaste kõrgkooliõpingute lõpetamist, aga Teil on üksnes põhi- või keskharidus, üksnes piiratud töökogemus või kui olete läbinud üksnes väga lühikese koolituskursuse (nt mõni nädal), mille ametiasutus on sertifitseerinud.

Sellistel juhtudel pole pädev asutus kohustatud direktiivi kohaldama, aga ta peab ELi toimimise lepingu artikli 45 või 53 kohaselt hindama, kas ja millistel tingimustel Teil võib olla lubatud kutsealal tegutseda. Seda tehes võrdleb ta Teie koolitust riigis nõutava koolitusega ning peab võtma arvesse Teie töökogemust ja läbitud täiendusõpet. Seejuures ei piirdu astus direktiivis sätestatud kompensatsioonimeetmete määramisega.

4) Pädev asutus võib anda Teile osalise juurdepääsu kutsealale. Te peate täitma järgmised kolm tingimust:

- peate olema oma päritoluliikmesriigis asjaomasel kutsealal tegutsemiseks täielikult kvalifitseeritud;
- hariduse erinevus peab olema nii suur, et sobivustestist või kohanemisajast ei piisaks selle erinevuse korvamiseks;
- tegevused peavad olema selgelt eristatavad.

Kui need tingimused on täidetud, võib osalise juurdepääsu andmisest keelduda üksnes rahvatervise või ohutuse kaalutlustel.

5) Kui Te taotlete **Euroopa kutsekaarti** (vt küsimus 14), võib vastuvõtva riigi asutus teha ühe järgmistest otsustest:

- väljastada Euroopa kutsekaardi (tunnustades Teie kvalifikatsiooni);
- nõuda kompensatsioonimeetmete võtmist;
- keelduda Euroopa kutsekaardi väljastamisest (keeldudes Teie kvalifikatsiooni tunnustamist) või
- anda Teile osalise juurdepääsu kutsealale.

Selle kohta, mida täpselt hinnatakse, kohaldatakse eespool kirjeldatud reegleid.

53. Mis saab siis, kui sama kutseala haridusnõuded oluliselt erinevad?

Pädev asutus võib nõuda Teilt sobivustesti tegemist või maksimaalselt kolmeaastase kohane misaja läbimist. Sobivustesti tegemine tuleb korraldada kuue kuu jooksul pärast otsuse tegemist.

54. Kas Te saate kohane misaja ja sobivustesti vahel ise valida?

Põhimõtteliselt jah. Võite valida kas sobivustesti või kohane misaja. Selles suhtes kehtivad aga teatavad erandid ja järgmistel juhtudel on valiku tegemise õigus vastuvõtval liikmesriigil:

- õiguselukutsed;
- kutsealad, mille puhul on kehtestatud ühtsed koolituse miinimumnõuded, kuid mida ei tunnustata automaatselt (vt küsimused 44–47);
- kolmanda riigi kvalifikatsiooniga isikud, kellel on asjaomasel kutsealal kolmeaastane töökogemus selle liikmesriigi territooriumil, kes tõendeid tunnustas;
- direktiivi 2005/36/EÜ IV lisas osutatud käsitöenduslikud, tööstuslikud ja äritegevuslikud kutsealad, mis ei kuulu automaatse tunnustamise alla (vt küsimused 48–50), ning kui Te soovite tegutseda füüsilisest isikust ettevõtjana või tööandjana juhul, kui Teie kutsetegevus eeldab kehtivate asjakohaste siseriiklike õigusnormide tundmist ja järgimist niivõrd, kui võrd seda nõutakse ka vastuvõtva riigi kodanikelt;
- kui vastuvõttvas liikmesriigis nõutav kvalifikatsioon eeldab ühe- kuni nelja-aastaste kõrgkooliõpingute lõpetamist, aga Teil on põhi- või keskharidus või üksnes piiratud töökogemus või kui olete läbinud üksnes väga lühikese koolituskursuse (nt mõni nädal), mille ametiasutus on sertifitseerinud. Sellises olukorras ja kui kõrgkooliõpingute kestus on vastuvõttvas liikmesriigis kolm või neli aastat, võidakse Teilt kumulatiivselt nõuda testi tegemist ja koolitusperioodi läbimist;
- kui vastuvõttvas liikmesriigis nõutav kvalifikatsioon eeldab nelja- kuni viieaastaste kõrgkooliõpingute lõpetamist, aga Teil on kvalifikatsioon, mis tõendab, et olete edukalt lõpetanud keskhariduse taseme koolituskursuse, mida täiendab üldine või tehniline koolitus ja/või kutsepraktika;
- järgmiste kutsealade puhul on pädeval asutusel järgmistes liikmesriikides õigus nõuda sobivustesti:
 - Prantsusmaa: suusainstruktorid, sukeldumisinstruktorid, langevarjuhüpete

instruktorid, mägigiidid, koopamatkade instruktorid;

- Austria: mäesuusatamise instruktorid, murdmaasuusatamise instruktorid, suusamatkade giidid, mägigiidid;
- Itaalia: suusainstruktorid, mägigiidid;
- Saksamaa (Baieri): suusainstruktorid, murdmaasuusatamise instruktorid, mägigiidid ja suusamatkade giidid;
- Belgia: eradetektiivid.

55. Kuidas valmistuda sobivustestiks või kohane misajaks?

Sobivustestiks valmistumiseks võib pädev asutus või tugikeskus anda Teile teavet ettevalmistuskursuste kohta või anda Teile soovitatava kirjanduse loetelud ja/või sobivustestide näidised (kui need on kättesaadavad).

Seoses kohane misajaga võib pädev asutus või tugikeskus anda Teile teavet edukalt läbitud praktikate käigus õpitu kohta või anda Teile soovitatava kirjanduse loetelu (kui see on kättesaadav).

56. Kas peate kohane misaja ise organiseerima?

Vastuvõttev liikmesriik võib anda vastutuse kohane misaja organiseerimise eest volitatud asutustele ja/või praktikajuhendajatele. Pädev asutus peaks andma Teile soovitud kutsealal kohane misaja eest vastutavate asutuste/isikute loetelu. Võimaluse korral peab Teil olema vabadus valida praktikajuhendaja ja kohane misaja läbimise koht sellest loetelust.

Igal juhul ei tohiks kohane misaja tingimused olla liiga piiravad.

Kohane misaja läbimise koht ei tohi asuda nii kaugel, et see takistuseks saaks.

57. Mida kohane misaeg hõlmab?

Kohane misaeg läbitakse kvalifitseeritud personali järelevalve all ja selle jooksul võib toimuda ka täiendõpe. Kohane misaja lõpus hinnatakse, kas kohane misaeg on korvanud koolituse erinevused nii, et pädevad asutused saavad Teie kvalifikatsiooni tunnustada. Seetõttu soovitatakse varem täpsustada, milliseid tegevusi Te peaksite tegema järelevalve all ja milliseid neist võetakse arvesse lõpphindamisel.

58. Kas Teile makstakse kohanemisajal töötasu?

Kui see on vastuvõtva riigi struktuurides võimalik, võite saada kohanemisajal töötasu. See ei tähenda, et Teil oleks õigus seda saada. Teie staatuse määrab kindlaks vastuvõttev liikmesriik.

59. Milline on sobivustesti sisu?

Sobivustesti ainus eesmärk on Teie kutsealaste teadmiste kontrollimine ja see võib sisaldada üksnes neid kutsealal tegutsemise tähtsamaid valdkondi, mille puhul on tuvastatud olulised erinevused. Need valdkonnad peavad olema pädeva asutuse tehtud otsuses selgelt kindlaks määratud. Üksnes erandjuhtudel võib test hõlmata ka asjaomase kutseala suhtes kohaldatavate kutsealaste eeskirjade tundmist.

Sobivustest võib olla teoreetiline (näiteks kirjalik eksam) või praktiline (näiteks test suusanõlvadel) ja see võib kesta kauem kui ühe päeva.

60. Mitu korda aastas tuleks sobivusteste korraldada?

Põhimõtteliselt sõltub sobivustestide arv esitatud taotluste arvust. Igal juhul peaks pädev asutus aastas korraldama vähemalt kaks sobivustesti.

Hooajalise tegevuse puhul (nt suusainstruktorid) peaksid sobivustestid toimuma hooaja esimesel poolel.

61. Kas võite sobivustesti mitu korda teha?

Jah, läbikukkumise korral peaks Teil olema võimalik sobivustesti korrata. Selle määrab aga kindlaks vastuvõttev liikmesriik, mitu korda on Teil lubatud testi uuesti teha, võttes arvesse riigis kehtivaid õigusnorme.

62. Millise tähtaja jooksul peaks pädev asutus tegema otsuse pärast sobivustesti tegemist või kohanemisaja läbimist?

Direktiivis ei ole konkreetset ajavahemikku kindlaks määratud, kuid pädev asutus peab tegema otsuse võimalikult kiiresti.

III. KULUD

63. Kas Teilt võib nõuda vastuvõtvast liikmesriigis taotluse läbivaatamisega seotud kulude kandmist?

Teilt ei tohi nõuda tasu deklaratsiooni esitamise eest teenuste osutamise vabaduse raames. Sel juhul ei pea vastuvõtva liikmesriigi asutus Teie taotlust läbi vaatama ega hindama (vt punkt A.1, küsimus 24).

Muudel juhtudel seevastu võidakse Teilt nõuda taotluse läbivaatamiseks teatava summa tasumist, nt vastuvõtva liikmesriigi asutusele. See summa ei tohi aga ületada menetluse tegelikke kulusid ning peab olema võrreldav summaga, mille asjaomase riigi kodanikud tasuvad samas olukorras.

Euroopa kutsekaardi menetluse puhul (vt küsimus 14) peavad tasud samuti olema mõistlikud,

proportsionaalsed ja vastavuses pädevate asutuste kuludega ning need ei tohi olla takistuseks Euroopa kutsekaardi taotlemisel. Et saada konkreetset teavet tasude kohta, mida võidakse Euroopa kutsekaardi menetluse puhul Teie päritoluriigis ja/või vastuvõtvast riigis nõuda, vaadake **Euroopa kutsekaardi näidismenetlust**, mis on kättesaadav veebisaidil **Teie Euroopa** eraldi jaotises (vt küsimus 14).

64. Kas Teilt võib nõuda tasu sobivustesti või kohanemisaja eest?

Teilt võidakse nõuda teatava summa tasumist sobivustesti või kohanemisaja korraldamiseks. See summa ei tohi aga ületada menetluse tegelikke kulusid ning peab olema võrreldav summaga, mille asjaomase riigi kodanikud tasuvad samas olukorras.

IV. KAEBUSED

65. Millised on Teie õigused esitada kaebus?

Otsuses Teie taotlus tagasi lükata (või nõuda lisameetmeid, nagu sobivustest või kohanemisaeg) tuleb näidata ära tagasilükkamise põhjused. Kui tagasilükkamise põhjuseid ei ole märgitud, on Teil õigus nõuda pädevalt asutuselt nende esitamist. Kui põhjuseid ei esitata või kui soovite need vaidlustada, on Teil õigus esitada kaebus vastuvõtva liikmesriigi kohtule, et kontrollida tagasilükkamise otsuse kooskõla liidu õigusega.

Asutamiskorra raames (vt II peatükk) võite esitada kaebuse ka juhul, kui otsust pole tehtud ettenähtud tähtaja jooksul. Kuni otsust ei ole tehtud, ei ole Teil õigust vastuvõtva liikmesriigi territooriumil oma kutsealal tegutseda. Teenuste osutamise vabaduse korra raames (vt I peatükk) ei ole seevastu vaja esitada kaebust, kui otsust pole tehtud ettenähtud tähtaja jooksul, sest Teil on õigus teenust osutada, ilma et peaksite otsuse ära ootama.

Mõnes liikmesriigis on võimalik esitada ka halduskaebus. Tugikeskusest on Teil võimalik saada kogu asjakohane teave kaebuste esitamise võimaluste kohta asjaomases liikmesriigis:

Otsuste peale, mille pädevad asutused on vastu võtnud Euroopa kutsekaardi menetluse raames (vt küsimus 14), on samuti võimalik esitada kaebus vastavalt selle riigi õigusele, kes otsuse vastu võttis.

Kaebuste suhtes kohaldatakse liikmesriigi õigust, milles on muu hulgas sätestatud tingimused, formaalsused ja järgitavad menetlused ning tähtajad, millest tuleb kinni pidada. Kui plaanite kaebuse esitada, soovitame Teil nende reeglitega viivitamata tutvuda.

V. KEELENÕUDED

66. Kas Teilt tohib nõuda vastuvõtva liikmesriigi riigikeele oskust?

Vastuvõttev liikmesriik võib Teilt nõuda oma riigikeele oskust, kui seda eeldab selle kutseala eripära, millel soovite tegutseda. Igal juhul ei tohi keelenõuded ületada seda, mis on kõnealusel kutsealal tegutsemiseks vajalik (sõnavara, suuline ja/või kirjalik, aktiivne ja/või passiivne keeleoskus).

Olenemata asjaomasest reguleeritud kutsealast toimub Teie taotluse läbivaatamine tõenäoliselt vastuvõtva liikmesriigi riigikeeles ning nõutav sobivustest (vt küsimused 53 ja 54) on tõenäoliselt samuti selles keeles. Teilt ei tohi aga kunagi nõuda, et oskaksite enam kui üht vastuvõtva liikmesriigi riigikeelt.

Teie kvalifikatsiooni tunnustamise menetlus ja keeleoskuse kontrollimine on kaks eraldi menetlust. Traditsioonilise ega **Euroopa kutsekaardi** menetluse raames ei tohi Teie kutsekvalifikatsiooni tunnustamisest keelduda ega seda edasi lükata põhjusel, et Teil puudub piisav keeleoskus.

Sellele reeglile kehtib aga erand, kui keeleoskus moodustab ühe osa kvalifikatsioonist, näiteks logopeedi kutseala või vastuvõtva riigi keelt õpetava õpetaja puhul.

67. Kas keeleoskust võidakse kontrollida süsteemselt?

Vastuvõttev liikmesriik ei tohi oma kvalifikatsiooni tunnustamist taotlevate spetsialistide keeleoskust süsteemselt kontrollida. See on lubatud

üksnes patsiendi ohutusega seotud kutsealade puhul, nagu arstid, õed jne. Kõigi muude kutsealade puhul tohib keeleoskust kontrollida üksnes tõsiste ja konkreetsete kahtluste korral ning kontroll peaks olema elluviidava kutsetegevusega proportsionaalne.

Näide. Pädev asutus saab Teie tunnustamist taotlusest vaevu aru või kompensatsioonimeetme rakendamise ajal selgub, et Te ei ole võimeline suhtlema või testiküsimusi mõistma.

Tuleb märkida, et keeleoskuse kontrollimine ei tähenda tingimata testi tegemist. See tähendab, et pädev asutus võib Teilt nõuda keeleoskust tõendavate dokumentide esitamist.

Keeleoskust tõendavad dokumendid võivad olla järgmised:

- vastuvõtva liikmesriigi keeles väljaantud kvalifikatsioonitunnistuse koopia;
- vastuvõtva liikmesriigi keel(t)e oskust tõendava dokumendi koopia, näiteks ülikooli diplom, kaubanduskoja väljaantud kvalifikatsioonitunnistus, tunnustatud keeltekooli väljaantud kvalifikatsioonitunnistus jms;
- vastuvõtva liikmesriigi territooriumil omandatud eelneva töökogemuse tõend.

Kui Teil ei ole võimalik esitada ühtegi nimetatud dokumentidest või kui dokumendid ei tõenda nõutud keeleoskust või pole üheselt mõistetavad, võib Teilt nõuda vestlust või (suulise ja/või kirjaliku) testi sooritamist. Pädev asutus ei tohi keeleoskust tõendavate dokumentide vastuvõtmisel piirduda ühe konkreetse tunnistuse liigiga.

VI. HOIATUSMEHCHANISM

68. Mis saab, kui riigi ametiasutused on kas keelanud või piiranud Teie tegutsemise Teie päritoluriigis?

Spetsialistide hõlpsam liikumine Euroopas ei tohi seada ohtu tarbijakaitset ega patsiendi ohutust. Direktiiv 2005/36/EÜ sisaldab sätteid hoiatusmehhanismi loomise kohta kõigi kutsetöötajate puhul, kelle tegevus võib mõjutada patsiendi ohutust või kes tegelevad laste harimisega. Kui kutsetöötaja tegevus tema kutsealal on kas või ajutiselt täielikult või osaliselt piiratud või keelatud, saadetakse teistele ELi riikidele selle kohta varajane hoiatus.

Teie kohta saadetakse hoiatus, kui Teie tegevus on keelatud või piiratud ühel järgmistest kutsealadest (kui need kutsealad on Teie tegevuskoha liikmesriigis reguleeritud): üldarst ja perearst, eriarst, üldõde, hambaarst, erihambaarst, veterinaararst, ämmaemand, proviisor ning muud kutsetöötajad, kelle tegevus mõjutab patsiendi ohutust, ning laste harimisega seotud kutsealad.

69. Mis juhtub, kui tuvastatakse, et olete kasutanud võltsitud diplomit?

Olenemata sellest, millisel reguleeritud kutsealal Te tegutsete, saadetakse Teie kohta hoiatus, kui

olete taotlenud oma kvalifikatsiooni tunnustamist direktiivi 2005/36/EÜ alusel ja kui kohus on hiljem leidnud, et kasutasite selleks võltsitud kvalifikatsiooni tõendavaid dokumente.

70. Millised on Teie õigused, kui olete kutsetöötaja ja liikmesriikidele on saadetud hoiatus?

Liikmesriik, kes saadab Teie kohta teistele liikmesriikidele hoiatuse, peab teavitama Teid hoiatuse saatmise ajal kirjalikult oma otsusest hoiatus saata. Teil on õigus liikmesriigi õiguse alusel selle otsuse peale kaebus esitada või selle tühistamist taotleda. Samuti on Teil õigus sellise kahju heastamisele, mis tuleneb valehäire edastamisest teistele liikmesriikidele.

Hoiatuses sisalduv teave on rangelt piiratud ning sellega ei kaasne tingimata automaatseid tagajärgi seoses kutsealal tegutsemisega teistes liikmesriikides. Kui hoiatuse saanud liikmesriigid taotleavad lisateavet, võivad nad uurida hoiatuse saatnud asutuselt piirangute ja keeldude üksikasjade kohta või selliste otsuste üksikasjade kohta, millel keelud või piirangud põhinevad, ning teha kättesaadava teabe alusel otsuse vastavalt oma õigusele.

VII. KELLE POOLE PROBLEEMI KORRAL PÖÖRDUDA?

71. Kes saab Teid riigi tasandil aidata?

1) Kui vajate abi oma kutsekvalifikatsioonile tunnustuse saamisel, võite võtta ühendust oma päritoluliikmesriigi või vastuvõtva liikmesriigi [tugikeskusega](#).

2) Samuti võite kasutada teenust [Teie Euroopa Nõuanne](#).

Seda teenust osutavad **sõltumatud õiguseksperdid**, kes annavad tasuta nõu Teie õiguste kohta ELi kodanikuna. Vastused esitatakse Teie emakeeles ühe nädala jooksul.

3) Kui Teie taotlusega on konkreetseid probleeme, võite võtta ühendust ka [SOLVITI](#) võrgustikuga.

SOLVIT on veebipõhine probleemide lahendamise võrgustik: liikmesriigid kasutavad seda, et teha koostööd ja leida pragmaatilisi lahendusi probleemidele, mis tulenevad ühtset turgu käsitlevate õigusaktide väärast kohaldamisest riikide ametiasutustes. SOLVITI keskus on olemas igas liikmesriigis (samuti Norras, Islandil ja Liechtensteinis). Nende keskuste ülesanne on leida probleemile lahendus kümne nädala jooksul ja tasuta. Kui pöördute juhtumiga SOLVITI poole, siis riigi tasandil kaebuse esitamise tähtaega ei pikendata. Kui aga otsustasite alata riigi tasandil kohtumenetluse, ei ole Teil enam võimalik juhtumiga SOLVITI poole pöörduda.

VÕTA ÜHENDUST ELiga

Isiklikult

Kõikjal Euroopa Liidus on sadu Europe Directi teabekeskusi. Teile lähima keskuse aadressi leiate: https://europa.eu/european-union/contact_et

Telefoni või e-postiga

Europe Direct on teenus, mis vastab Teie küsimustele Euroopa Liidu kohta. Teenusega saate ühendust võtta:

- helistades tasuta numbril: 00 800 6 7 8 9 10 11 (mõni operaator võib nende kõnede eest tasu võtta),
- helistades järgmisel tavanumbril: +32 22999696 või
- e-posti teel: https://europa.eu/european-union/contact_et

ELi KÄSITLEVA TEABE LEIDMINE

Veebis

Euroopa Liitu käsitlev teave on kõigis ELi ametlikes keeltes kättesaadav Euroopa veebisaidil: https://europa.eu/european-union/index_et

ELi väljaanded

Tasuta ja tasulisi ELi väljaandeid saab alla laadida või tellida järgmisel aadressil: <https://op.europa.eu/et/publications>

Suuremas koguses tasuta väljaannete saamiseks võtke ühendust talitusega Europe Direct või oma kohaliku teabekeskusega (vt https://europa.eu/european-union/contact_et).

ELi õigus ja seonduvad dokumendid

ELi käsitleva õigusteabe, sealhulgas alates 1952. aastast kõigi ELi õigusaktide konsulteerimiseks kõigis ametlikes keeleversioonides vt EUR-Lex: <http://eur-lex.europa.eu>

ELi avatud andmed

ELi avatud andmete portaal (<http://data.europa.eu/euodp/et>) võimaldab juurdepääsu ELi andmekogudele. Andmeid saab tasuta alla laadida ja taaskasutada nii ärilisel kui ka mitteärilisel eesmärgil.

